Nr. 31. — We Lwowie 28. lipca 1905.

„ROLNIKA"

okładka inseratowa.

Biuro redakcyi i administracyi: Lwów, Karola Ludwika 3.

CENA OGŁOSZEŃ: 16 h. od wiersza cztery razy łamanego drobnym drukiem. Szósta część stronicy 8 K. Czwarta część stronicy 12 K. Trzecia część stronicy 15 K. Połowa stronicy 20 K. Cała stronica 40 K. Przy częstszem inserowaniu opust stosowny a to przy całorocznem aż do 50%.

Czytelników naszych prosimy, aby zamawiając cokolwiek podług inseratu w naszem piśmie powoływali się zawsze na „Rolnika".

ODDZIAŁ HANDLOWY

Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego

we Lwowie, ul. Karola Ludwika 3.

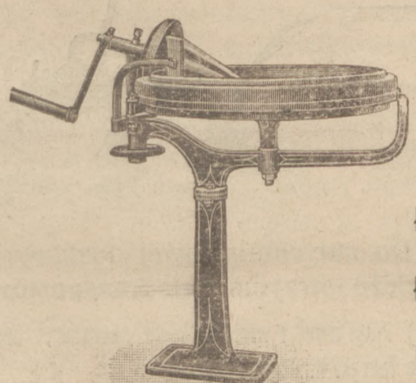
Pośredniczy w zakupnie **wszelkich nawozów sztucznych** maszyn, narzędzi rolniczych i nasion. Rabaty przyznane Komitetowi przez fabryki rozdziela się pomiędzy odbiorców.

KATALOGI PRZESYŁA SIĘ NA ŻĄDANIE OPŁATNIE.

BURMEISTER i WAIN TOWARZYSTWO AKCYJNE DLA BUDOWY MASZYN i OKRĘTÓW.

FILIA BIURA TECHNICZNO-MLECZARSKIEGO przy c. k. Galicyjskiem Towarzystwie Gospodarskiem

LWÓW — ULICA KAROLA LUDWIKA, LICZBA 3.

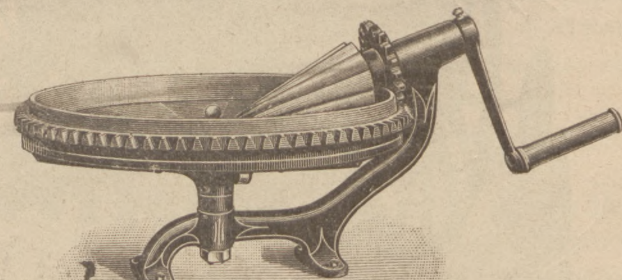
Wygniatacze „PERFECT" ręczne i motorowe.

STÓŁ Z POCHYŁOŚCIĄ DO ŚRODKA.

Łatwe do czyszczenia.

Łatwo rozbieralne.

Praktyczne w pracy.

Nr.	0	1	2	3
Średnica stołu	500	600	800	1.000 milimetrów.

Kompletne urządzenie mleczarń. — Porady i informacye darmo.

W przyjmowaniu zamówień i udzielaniu bliższych wyjaśnień pośredniczy również Oddział handlowy c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie.

82 22—52

W domu i w podróży niezbędnymi środkami są

Aptekarskie 146 19—52

BALSAMY A. THIERRY'EGO

wszędzie znane i wszędzie uznane.

Najskuteczniejsze przy złem trawieniu i towarzyszących mu przypadłościach, jak: wymioty, zgaga, zatwardzenie, tworzenie się kwasu, uczucie pełności, kurcze żołądka, brak apetytu, **influenca**, katar, zapalenia, osłabienia, i t. p.

Działa kojąco na kurcze i boleści, uspokaja kaszel, rozpuszcza śluz, przeczyszcza, i t. d.

Najmniejsza wysyłka pocztowa 12 małych lub 6 większych flakonów 5 koron. 60 małych lub 30 dużych flakonów 15 kor.

Proszę uważać na jedynie prawdziwą zieloną markę ochronną z zakonnicą „ICH DIEN".

Aptekarska A.Thierry'ego **Maść Centyfoliowa**

uśmierzająca bole, mięknąca, uzdrawiająca. Najmniejsza wysełka pocztowa 2 słoiki 3 korony 60 groszy, na miejscu słoik 1 korona 20 groszy.

Najzupełniejsze przekonanie, że Balsam i Maść Centyfoliowa są środkami nie do zastąpienia.

Nabyć można po przeczytaniu broszury, pełnej pism dziękczynnych i uznań. Dołącza się ją gratis do zamówień, albo na żądanie przysyła osobno.

Adresować proszę: ***Apotheker A. Thierry in Pregrawa bei Rohitsch-Sauerbrunn.***

Fałszerzy, sprzedających rzekomo moje autentyczne preparaty, proszę mi wymienić, celem ukarania sądownego.

Znakomite w działaniu i o wypróbowanej użyteczności, oryginalne

OSBORNE

Brony sprężynowe o 7, 9, 15 i 17 zębach.
Brony talerzowe o 8 i 12 talerzach.
Kosiarki i Żniwiarki „COLUMBIA".

ADRIANCE

Kosiarki i Żniwiarki.
Wiązałki z elewatorem i bez elewatora.
Grabiarki.

MÉLOTTE 256 9—10

Centryfugi mleczarskie belgijskie.

Ma na składzie i sprzedaje najtaniej

jako wyłączne zastępstwo

ZWIĄZEK HANDLOWY Kółek Rolniczych

KRAKÓW, Pijarska 4. — LWÓW, Kopernika 2.

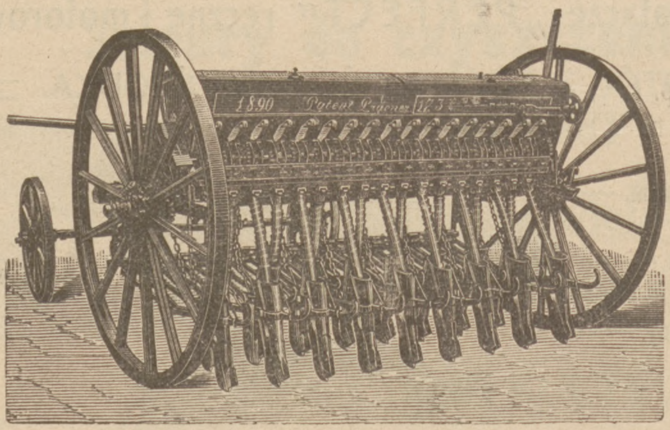
Także wszystkie inne maszyny i narzędzia z najpierwszych fabryk.

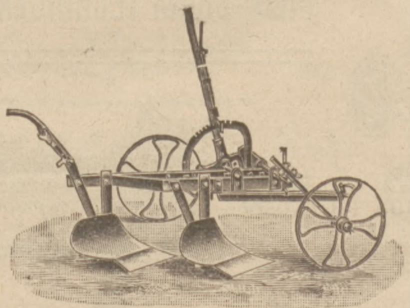
☞ Katalogi, cenniki, prospekty — darmo i opłatnie.

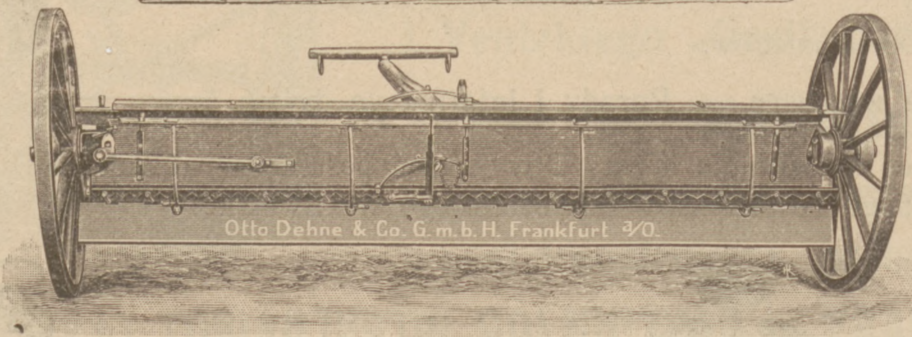
DOM KOMISOWO ROLNICZY STANISŁAWA KOMORNICKIEGO

Jeneralna reprezentancya fabryki H. Cegielskiego w Poznaniu.

Składy zboża, nasion, nawozów, maszyn i narzędzi rolniczych

Do natychmiastowej dostawy poleca z świeżo otrzymanych transportów:

a) Pługi dwu- i wielo-skibowe „Record", Brony całostalowe fabryki H. Cegielskiego.

b) Kosiarki, Żniwiarki, Żniwiarko-wiązałki, Grabiarki i Przetrząsacze do sianokosów.

c) Siewniki rzędowe, rzutowe i kombinowane, Pracnera.

d) Najnowszej konstrukcyi Siewniki do nawozów, patent „Dene", odznaczone najwyższą nagrodą na konkursach w Lipsku i w Tarnopolu. 230 12—12

Oraz wszelkie inne maszyny i narzędzia rolnicze po cenach najniższych.

Cenniki i prospekty na żądanie bezpłatnie.

LWÓW, Gródecka 47. — FILIA: KRAKÓW, Basztowa 19.

Nr. 31. Lwów dnia 28. lipca 1905. Rok XXXVIII. Tom LXX.

ROLNIK

ORGAN C. K. GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO

wychodzi w każdy piątek.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową:
w Państwie Austryackiem:
rocznie . . . 16 koron || półrocznie . . 8 koron.
W Rosyi rocznie . 10 rubli sr.
W W. Księstwie Poznańskiem . 6 talarów.
Numer pojedynczy kosztuje 40 hal.

Adres Redakcyi i Administracyi:
Dr. JAN PAYGERT,
Lwów, ul. Karola Ludwika l. 3.

Cena ogłoszeń zamieszczona na okładce inseratowej.
Ogłoszenia przyjmuje: **Administracya „Rolnika" i Agencya ogłoszeń**, Lwów pasaż Hausmana 9.
Manuskryptów nieumieszczonych nie zwraca się.
Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego. Przedruk bez podania źródła niedozwolony.

TREŚĆ:

Przyszłośc rolnictwa europejskiego.

Na temat ten przemówił niedawno głosem Kassandry hr. Buquoy minister rolnictwa w Austryi.

Nie lubię kadzideł w jakiejkolwiek postaci podawanych silnym tego świata, dodać trzeba ze szkodą dla nich i dla ludzkości — a jednak po przeczytaniu artykułu p. t. „Niebezpieczeństwa od Wschodu dla rolnictwa europejskiego", muszę wbrew zasadzie powiedzieć *ex ungue leonem*. Prawda, że tylko ktoś rozporządzający ogromnym materyałem, komu dostępne są źródła z pierwszej ręki, mógł zdobyć się na obraz o tak śmiałych i szerokich liniach, w każdym razie nie mniej nie ulega kwestyi, że byle kto nie potrafiłby tak zużyć materyałów, nie ogarnąłby umysłem tak szerokich horyzontów, jak to uczynił hr. Buquoy. Dużo musiał przestudyować i przetrawić zanim siadł do napisania tego artykułu, jakkolwiek na ilość wierszy wcale nie obszernego. Zdawał sobie sprawę z tego, że *noblesse oblige*.

Że położenie rolnictwa staje się z dniem każdym trudniejszem pod zabójczym wpływem współzawodnictwa amerykańskiego, a specyficznego u nas braku robotnika o tem wiedzieliśmy, ale autor ukazuje nam po za tą fasadą inne jeszcze potwory nieustannie czyhające na swoją ofiarę, jak: nieszczęsny wpływ handlu terminowego na ceny zboża, a jako ukoronowanie gmachu, najgroźniejsze ze wszystkich widmo zasypania Europy zbożem z biblijnych krain Mezopotamii, Assyryi, Babilonii i Anatolii, których legendowa urodzajność uczynić musi wszelką możliwość konkurencyi starej Europy, wprost illuzoryczną.

Ten podbój rolniczo-ekonomiczny rozpoczęły koleje żelazne budowane od roku 1856 i wciąż się budujące w Małej Azyi kapitałami angielskimi, niemieckimi i francuskimi, a zakończyć mają, jak się z ironią wyraża autor „oczekujące nas traktaty handlowe i budowa wspaniałych dróg wodnych".

W ustach członka rządu brzmi ta ironia niemal złowieszczo, malując jaki to spadek przyjąć musiał teraźniejszy gabinet po swoim biurokratycznym poprzedniku.

A jednak ten podbój — dzieło wytrwałej i celowej polityki niemieckiej, nie przyszedł nagle, lecz przygotowany był stopniowo.

Już w r. 1886 oryentalista dr. Sprenger puścił pierwszy w świat broszurę pod tytułem:

„Babilonia, ziemia najurodzajniejsza w przeszłości, a teren najzyskowniejszej na przyszłość kolonizacyi", i powiedział, że na całym świecie najwięcej zachęcają do kolonizacyi Syryi czyli Assyryi. Nie potrzeba tam karczować lasów dziewiczych, ani pokonywać innych trudności przyrodzonych, dosyć podrapać ziemię, siać i zbierać.

Wkrótce po nim drugi autor dr. Kaerger rozwinął te same idee w broszurze p. t. „Azya Mniejsza — pole dla kolonizacyi niemieckiej", — proponując przeprowadzenie jej za pomocą wielkich Towarzystw akcyjnych w sąsiedztwie będącej podówczas w projekcie kolei Anatolijskiej.

Do tego wystarczy, zdaniem jego, traktat między Turcyą a Niemcami, gwarantujący te ostatnie przeciw

agresyi obcej i zapewniający im szereg przywilejów, które pozwolą skierować prąd emigracyjny ku żyznym ziemiom Turcyi, a w ten sposób utrwalą przewagę niemieckiego elementu.

Już w r. 1888 wyszedł firman turecki, a w r. 1892 powstało w Berlinie Towarzystwo budowy i eksploatacyi kolei w Azyi Mniejszej pod egidą „Deutsche Bank“ i „Würtembergische Vereinsbank“, na czele którego stanęli jako dyrektor v. Kühlmann, a jako inżynier naczelny M. O. Knapp — obydwaj Niemcy oczywiście.

Tak powstało dzieło niemieckie. Trzy pierwsze linie zaczęto budować w r. 1889, a ukończono w r. 1896.

Ze wstąpieniem na tron Wilhelma II zarysowała się jeszcze widoczniej polityka wschodnia niemiecka.

Wszechniemcy w gorączce pierwszego debiutu głosić zaczęli z pozorną skromnością, że interes Niemiec wymaga przynajmniej tego, aby Turcya azyatycka dostała się pod ich protektorat, że najkorzystniejszem byłoby nabycie Mezopotamii i Syryi na własność.

Nadaje to pikantności całej sprawie i czyni ją tem więcej interesującą, pogadać więc o niej nie zawadzi.

Jak rósł apetyt, dowodzi tego, że w r. 1896 ukazała się nowa publikacya suggestyonująca pretensye Niemców do objęcia dziedzictwa po Turcyi wydana staraniem wszechniemieckiego związku [1]).

Nie zadawalniała ich jeszcze słynna podróż Wilhelma II. odbyta w r. 1898 do Jerozolimy, konkretnym owocem której było odstąpienie Towarzystwu kolei Anatolskich i portu nad Bosforem; gdy pierwsze zyski z kolei zbudowanych w Anatolii przewyższyły oczekiwania, zaczęto robić studya dla innych tras — na pierwszym planie mając linię sięgającą do zatoki Perskiej.

Oczywiście krzyżowały się tam plany i zabiegi innych także mocarstw. Ażeby osłabić ich siłę, dyplomacya niemiecka obmyśliła plan stworzenia Towarzystwa międzynarodowego, pozornie neutralnego i w ten sposób zdobyła w r. 1899 koncesyę na największą kolej Bagdadzką, której akcye rozdzielono w ten sposób:

40% dla kapitałów niemieckich
40% „ „ francuskich
20% „ „ innych narodowości.

Święcono to jako tryumf dyplomacyi niemieckiej, która słusznie widzieć mogła w takiej repartycyi zwycięstwo i przewagę swoją na przyszłość.

Na przeszło 3.400 kilometrach długości kolej ta przerzynać będzie krainy będące niegdyś ośrodkiem kwitnącego rolnictwa. Tworzy nowe połączenie Europy z Indyami, przywracając drogę dla handlu Syryi i Lewantu z czasów Aleksandra Wielkiego. W warunkach zaś politycznych ostatniej doby, jest ugruntowaniem przewagi niemieckiej nad głównemi arteryami kolejowemi całej Turcyi i to nadaje jej szczególne znaczenie pod względem ekonomicznym i politycznym.

Po za kolejami marzą Niemcy o objęciu w posiadanie na prawach dzierżawy wybrzeży (quais) w Konstantynopolu, które posiadają jeszcze Francuzi.

W świetle tych nieustannych zdobyczy mamy przed oczami ciągły postęp idei wszechniemieckiej. Nie znajduje ona oporu w Austryi, która niemal toruje sama drogę swemu „aliantowi“ — i czyż nie ma racyi hr. Buquoy, gdy z ironią woła: „że czekają nas jeszcze traktaty handlowe i budowa wspaniałych dróg wodnych“?

Żeby mieć wyobrażenie czem to grozi starej Europie, a jej rolnictwu wyczerpanemu w szczególności, dość powiedzieć, że jak oblicza hr. Buquoy sama Babilonia przedstawia obszar 40 milionów hektarów ziemi pod pługiem, to znaczy więcej, niż razem jest jej we Francyi i Niemczech.

Na tych to niezmierzonych przestrzeniach jedna tonna wyprodukowanej pszenicy ma kosztować w Europie z frachtem i cłem: we Francyi 141 mk., w Niemczech 200 mk. i to w czasach zwykłych niezakłóconych żadnemi wstrząśnieniami, t. j. wolnych od niespodzianek spekulacyi. A ponieważ w Niemczech 200 mk. uważa się za cenę najniższą, t. j. za taką, która pokrywa koszta produkcyi, to co będzie wtenczas, gdy pod wpływem spekulacyi, od której my w Europie zabezpieczyć się nie umiemy, spadnie ta cena jeszcze?

Wtedy, według hr. Buquoy, mieć będziemy na targach europejskich tonnę pszenicy anatolijskiej po 59 mk., prócz cła oczywiście ulegającego zmianom.

Postawiwszy ten wcale nie wesoły horoskop dla rolnictwa europejskiego, autor bardzo jest ostrożnym w podawaniu środków obrony, tak dalece, że czyni wrażenie, jakby nie widział ich wcale, albo co prawdopodobniejsze, że jako minister nie może śmiało ich wypowiedzieć.

Bo czyż jakiekolwiek organizacye rolnicze, których wzmacnianie, jak mówi autor, wzbudziłoby świadomość potrzeb i celów, organizacye pojmowane oczywiście w znaczeniu ekonomicznem mogłyby rozporządzać środkami innemi, niż tylko paliatywami bezsilnego?

Czy zresztą można upatrywać obronę w protekcyi *à outrance* posuniętej, zwłaszcza w zakresie produkcyi rolnej?

Wszystko ma swoje granice, a jeżeli cła agrarne z takim trudem zdobywa się obecnie, to cóż byłoby w przyszłości?

Nie! nie obronią rolnictwa żadne półśrodki wzięte z arsenału przeżytych idei, nad któremi góruje wszędzie i zawsze prawo silniejszego.

Przykład Ameryki nie jest dosyć przekonywającym. Ona także znajduje się w przededniu nowej ekonomicznej ewolucyi.

Bądźmy szczerzy: Złe tkwi w dzisiejszym ustroju kapitalistycznym — w przewadze kapitału nad pracą i to we wszystkich dziedzinach produkcyi — gdy powinno być wprost przeciwnie, bo praca daje początek produkcyi, a kapitał tylko jej pomaga.

Z olbrzymim wzrostem dróg handlowych i nieustannem przeobrażaniem się stosunków międzynarodowych, produkcya rolnicza stracić musi z czasem zupełnie swoje lokalne znaczenie. Jesteśmy w przededniu bankructwa protekcyjnego systemu; siła rzeczy pcha do wolnego handlu i w tej atmosferze dopiero, rolnictwo odzyska niezależność, pewność siebie i należne mu pierwszeństwo przed wszystkimi innymi rodzajami pracy ludzkiej.

Do czego prowadzi reglamentacya produkcyi osłanianej aż do absurdu cłami i premiami, najlepszy mieliśmy tego dowód na cukrze. System ten musiał zbankrutować i dzisiejszy układ międzynarodowy w produkcyi

[1]) „Deutschlands Ansprüche an das Türkische Erbe“. Leman, München, 1896.

i handlu cukrem jest tylko przejściowym, który niezadługo ustąpi miejsca również zasadzie wolnego handlu.

Głęboki umysł hr. Buquoy jako ekonomisty musiał niejednokrotnie zastanawiać się nad tym problematem, ale jako minister nie może swych myśli hazardować przed światem. Bądź co bądź praca jego jest świetnem *memento* pod adresem rządu, którego przyszłość naszego rolnictwa obchodzić powinna.

XAW. KAMOCKI.

SPRAWOZDANIE z wystawy maszyn rolnicz. w Tarnopolu.

(Ciąg dalszy.)

Młocarnie. Z pośród młocarń palcowych i cepowych, pojedyńczych i złożonych, konstrukcyi znanych, znajdujących się na wystawie, na szczegółową wzmiankę zasługują ulepszenia przy młocarniach złożonych do popędu motorowego fabryk: Hofherra & Schrantza i Claytona & Schuttlewortha. Pierwsza z tych konstrukcyi przez zastosowanie trzeciej ruchomej części kosza z zewnątrz nastawialnej, obejmuje prawie połowę obwodu bębna i kieruje omłot więcej w górę, co w połączeniu z podwyższeniem młocarni, za przyrządem młócącym i kulisą, zmusza młot do spadania na początek wytrzęsaczy, zatem wyzyskuje wytrzęsacze w całej długości. Do oddzielenia ziarn, któreby po przejściu przez wytrzęsacze jeszcze znajdowały się w słomie, urządzone są przed wyściem słomy z maszyny wtóre wytrzęsacze. Aby bęben miał pewne i stałe ułożenie są ścianki boczne dźwigające łożyska wału bębnowego całe żelazne.

Druga konstrukcya posiada również wywyższenie za przyrządem młócącym i kosz tak urządzony, że listwy jego mogą być 4-krotnie użyte. Wiatrak dolny ma gardziel wydmuchowy podwójny, przez co otrzymuje się lepsze odczyszczenie i unika się zatykania rafy. Tu wspomnieć należy o m ł o c a r n i d o k o n i c z u (Hofher & Schrantz) dobrze i dzielnie pracującej, jak również o p r z y r z ą d z i e w y r o b u k r a j o w e g o (Leopold Klomm Grzymałów) służącym d o o m ł o t u g r o c h u.

Co do przyrządów do smarowania zauważyła komisya, że tam, gdzie się nie dają zastosować t. zw. „Ringschmierlager", chociaż smarowanie oliwą jest teoretycznie lepsze, w praktyce wymaga ono większej staranności, akuratności i czystości, tam więc, gdzie (jak u naszych ludzi zazwyczaj) trudno o te przymioty, przyrządy do smarowania tłuszczem stałym okazują w praktyce lepsze rezultaty.

Szarpacze do okopowych. W tej grupie maszyn na wzmiankę zasługuje ze względu na wielką dzielność spowodowaną równoczesnem działaniem całej tarczy szarpacz o tarczy poziomej (Hofherr & Schrantz).

Sieczkarnie. Z pośród sieczkarni tarczowych i bębnowych dla ruchu ręcznego i motorowego wyróżniała się s i e c z k a r n i a „W r o t i s l a w i a" (Flamm), tem, że koło zamachowe opatrzone 5-ma wklęsłymi nożami, posiadające łopatki na obwodzie i obudowane, wydmuchuje przez rurę dobrowolnie nastawialną sieczkę wprost do koszów, wozów, zasieków i wogóle tam, gdzie chcemy ją zbierać.

Śrótowniki, gniotowniki i młyny. Z grupy tych maszyn na pierwszym miejscu należy wymienić gniotownik do słodu (Olszański, Tarnopol), który wyrobem pod względem piękności, czystości i doboru materału był prawdziwym okazem wystawowym. Młyny ze złożeniami kamiennemi i urządzenia młynarskie wyrobu krajowego (L. Herrmann, Podhorodecki, Szaynok) wskazywały, że możemy w tej gałęzi przemysłu śmiało konkurować z wyrobami zagranicznymi.

Motory. Z grupy tych maszyn znajdowały się na wystawie lokomobile parowe (Hofherr & Schrantz, Clayton & Schuttleworth, fabryka węg. kolei państwowych) i motory wybuchowe, czterotaktowe benzynowe Gerhard Adam, Oskau - Friedrichsdorf, Motoren - Gesellschaft Marienfeld, Franzl & Co Wiedeń. fabr. węg. kolei Państw. (system Altmann), Oberursel-Frankfurt i dwutaktowe naftowe (Brauner & Co Wiedeń, Bachrich & Co Wiedeń).

Jeszcze wiele maszyn, które zasługiwały na uwagę, znajdowało się na wystawie, jednak, jak na początku zaznaczyłem, sprawozdanie niniejsze jest szkicem, mającym tylko w grubych zarysach podać rozmiar wystawy.

W dniu 30 maja przystąpiono do przeprowadzenia p r ó b y p ł u g ó w i i n n y c h n a r z ę d z i s ł u ż ą c y c h d o u p r a w y r o l i. Próby te odbyć musiano w warunkach niekorzystnych, gdyż jedyne pole próbne, jakie komitet zdołał nająć na ten cel w pobliżu placu wystawowago (wszystkie inne parcele sąsiednie obsiane były oziminą) było po wyziębleniu tak pulchnem, że skiby za pługiem zasypywały się. Również i niektóre narzędzia nie mogły być odpowiednio przygotowane i podczas pracy nastawione, albowiem fabrykanci, względnie ich zastępcy, nie przygotowali narzędzi należycie. Postanowiono jednak narzędzia wybrane przeprowadzać i oceniać z ogólnego wrażenia przez udzielanie stopni trzem własnościom maszyny, t. j. konstrukcyi, łatwości obsługi i działalności.

Zestawienie w powyższy sposób wypróbowanych narzędzi, wraz z stopniami udzielonemi przez komisyę, przedstawia tabela I.

W dniu 31 maja 1905 przeprowadzono próby porównawcze z siewnikami do nawozów sztucznych, a mianowicie:

1. Z s i e w n i k i e m s y s t e m u V o s s a f a b r y k i H o f h e r a & S c h r a n t z a w W i e d n i u i B u d a p e s z c i e, należącym do grupy maszyn wydzielających nawóz przez szparę, biegnącą wzdłuż skrzyni. Dno skrzyni tworzy wał żelazny o średnicy 9 cm., który otrzymuje obrót od kół biegowych i tarciem wysuwa nawóz na nim leżący przez szparę, dającą się regulować zasuwą. Nad walcem mieszadło utrzymuje nawóz w ruchu i obrotem swoim pomaga do wysuwania go przez szparę. Aby uniknąć osadzania się nawozu przy ścianie, urządzony jest jeszcze wahadłowo do góry i na dół poruszający się zgartywacz. (Drut ułożony na walcu pod szparą, którego napięcie można regulować, tudzież niżej umieszczone zgartywacze blaszane oczyszczają walec z przylegających cząstek nawozowych). Przy maszynach szerokich, jest wał wysuwający podzielony na dwie części, które otrzymują ruch od obu kół biegowych, co dozwala każdą z obu części w ruch wprowadzić, lub wyprzęgnąć. Ilość wysiewu zależy od szerokości szpary, a więc nastawienia zasuwy.

2. Z s i e w n i k i e m f a b r y k i F. F l ö t h e r a z G a s s e n należącym również do grupy maszyn wydzielających nawóz przez szpary. W dnie skrzyni znajduje się szereg ukośnych otworów, których wielkość można zmieniać zasuwą wyrobioną z blachy. Nad otworami umieszczone jest mieszadło gwiazdkowe, utrzymujące nawóz w ciągłym ruchu. Ilość wysiewu reguluje się nastawieniem zasuwy.

3. Z s i e w n i k i e m f a b r y k i J a n a P r a c n e r a z R u d n i c w C z e c h a c h, należącym do grupy maszyn wydzielających nawóz zapomocą 2 walców gniotących. — Dno skrzyni tworzy walec o średnicy większej, a obok niego ułożony jest walec o średnicy mniejszej. Obydwa walce obracające się w kierunkach przeciwnych zabierają na mocy tarcia nawóz nad niemi leżący, gniotą w szczelinie utworzonej przez nie i wysuwają na zewnątrz, gdzie zgartywacz blaszany oczyszcza walec większy. Ilość wysiewu zmienia się z szerokością szczeliny między walcami, przez ich zsuwanie i rozsuwanie.

Tabela I.

Liczba porządkowa	Rodzaj narzędzia Imię fabrykanta	Ilość udzielonych punktów			Suma udzielonych punktów	Uwaga
		Konstrukcya	Obsługa	Działalność		
	Pługi jednoskibowe.					
1	Phöniz Bächera z Rudnic . .	4	4	4	12	
2	Sęp Cegielskiego z Poznania .	4	2	1	7	źle nastawiony
3	Jan Plezia w Turce	nie	klasy	fikow	ano	pług włościański
	Pługi dwuskibowe.					
1	Pług DCN, Clayton & Shuttleworhta	2	4	4	10	kólko lewe biegnie po zoranej roli
2	Pług ZH7R, Bächera z Rudnic	2·8	3·5	3	9·3	
3	Pług ZH9, Sacka z Plagwitz .	3·3	3·9	2·5	9 6	
4	Pług Rewod RP3, Cegielskiego z Poznania	3·1	3 6	2	8·7	źle nastawiony
5	Pług ZH9, Kühne z Moson . .	2·8	2 6	1·8	7·2	konstrukcya jak Sack ZH9
6	Pług PAN, Bächera z Rudnic .	2·3	3·1	2·4	7·8	
7	Pług NPZ, Kühne z Moson . .	2	2·2	1·8	6	
8	Pług ZRS2, Umrath z Pragi .	2	2 3	2·4	6·7	
9	Pług ZH6, Sack z Plagwitz . .	3 2	3·2	2·7	9·1	pług do orki płytkiej
	Kultywatory.					
	Planet Ir., Clayton & Shuttleworth.	2·5	2·5	2·1	7·1	
	Kultywator Bächera	4	4	4	12	bardzo silnej konstrukcyi

bardzo dobrze = 4, dobrze = 3, dostatecznie = 2, niedostatecznie = 1.

4. Z siewnikiem fabryki Jana Pracnera zbudowanym według systemu Schöra, przy którym nawóz ze skrzyni podnoszącej się podczas jazdy w górę wysuwany jest stałem mieszadłem gwiazdkowem. Ilość wysiewu reguluje się zmianą prędkości wznoszenia się skrzyni.

5. Z siewnikiem „Econom" fabryki Ottona Dehnego & Co w Frankfurcie nad Odrą, zbudowanym podobnie jak dawniej używany system Jäschke'go. Boki skrzyni wraz z blachami zębatemi, tworzącemi dno skrzyni, wykonują ruch zwrotny, utrzymując nawóz w ciągłym ruchu. Zęby blach, jakby nożyce, tną nawóz i wysuwają szczelinami na zewnątrz. Ilość wysiewu reguluje się zasuwą zmieniającą wielkość szczelin.

6. Z siewnikiem „Westfalia" fabryki Cuxmanna w Bielefeld, należącym do grupy maszyn wydzielających nawóz szczeliną boczną, biegnącą wzdłuż dna skrzyni. Wysuwanie nawozu wykonują ukośne palce przesuwające się na dnie skrzyni. Ilość wysiewu reguluje się zmianą prędkości poruszania się palców na dnie skrzyni.

7. Z siewnikiem fabryki J. Melichara zbudowanym według systemu Schlöra, a połączonym z siewnikiem do wysiewu ziarna z przyrządami siejącymi łyżeczkowymi systemu Melichara.

Przy próbach na jednostajność wysiewu z powyższymi siewnikami zbierano nawóz w 4 pudełka ustawione w równych odległościach w całej szerokości siewnika.

Do wysiewu użyto mączki kostnej przeparowanej, której stopień wilgoci był w początku doświadczeń większy, jak później, albowiem czynność ta odbywała się w dzień słoneczny na miejscu otwartem.

Daty otrzymane przy wysiewie siewników podpartych i odpowiedniej ilości obrotów koła biegowego, przedstawia tabela II.

Z powodu braku dokładnych tabelek wysiewu (co jest brakiem staranności ze strony fabryk), oraz braku czasu nie mogło być wykonane nastawienie wszystkich siewników na równe ilości wysiewu. Również nie można było przeprowadzić prób z rozmaitymi rodzajami nawozów sztucznych, albowiem nie było pod ręką nawozów, a próby te zostały postanowione w dniu poprzednim je-

Tabela II.

Liczba porządk.	System siewnika Nazwisko fabrykanta	Waga próbek *kg*	Waga średnia *kg*	Wysiew w procencie średnio	Maximalna różnica wysiewu w prc.	Wysiew na morg kilogramów	Uwaga
1	System „Voss“ Hofherr & Schranz	0·390 0·325 0·390 0·365	0·368	106 88 106 99	18	54	Przy małym wysiewie nawóz zmiażdżony. Przy wielkim wysiewie wypływają gródki. Przy miernie wilgotnym nawozie widoczne zbijanie się na zgartywaczu.
2	Siewnik Flöthera	0·935 1·015 0·990 brak	0·980	95 103 101	8	269	Nawóz nie usuwa się do mięszadła.
3	System „Przyszłość“ J. Pracnera	0·730 0·760 0·680 0·690	0·715	102 106 95 96	11	160	Nawóz dobrze zmielony, wilgotny, zbija się.
4	System „Schlör“ J. Pracnera	0·990 1·100 1·060 1·135	1·071	92 102 99 106	14	240	Wyrzuca nawóz w takim stanie, w jakim go wsypano do skrzyni. Nastawienie na ilość wysiewu bardzo dokładne. Manipulacya przed wysiem trwa długo.
5	System „Econom“ Otto Dehne & Comp.	0·950 0·650 0·850 0·950	0·850	111 76 100 111	35	okolo 220	Próbę na jednostajność wysiewu przeprowadzozo w dniu innym, przy zmienionym składzie komisyi, albowiem nadeszła później. Wypływają przy nastawieniu na większy wysiew. Przy otwarciu zasuwy nawóz wypływa własnym ciężarem.
6	System „Westfalia“ Cuxmann	0·350 0·250 0·260 0·330	0·298	117 84 87 110	33	około 45	Próba na jednostajność wysiewu jak 5. Nawóz wypływa zmielony. Siewnik przy transporcie był uszkodzony znacznie, i możliwe, że szczelina nie była równo szeroka, zatem ta niejednostajność.
7	Siewnik kombinowany „Schlör-Melichar“ J. Melichar	1·630 1·830 1·715 brak	1·546	105 118 111	13	168	Jak 4.

dynie w tym celu, aby licznie zgromadzeni rolnicy z Podola mogli odnieść korzyści przez poznanie konstrukcyi, sposobu nastawienia i użycia maszyn.

Z powodu braku czasu nie próbowano, jaki wpływ na wysiew mają: pochylenia, prędkości ruchu i napełnienie skrzyni.

Do porównania między sobą mogą być przeto wyniki uwidocznione w tablicy tylko wówczas użyte, jeżeli się uwzględni powyższe zastrzeżenia.

Celem zmierzenia siły pociągowej i obserwowania wysiewu podczas ruchu po nierównościach roli wyprowadzono siewniki na parcelę przeznaczoną do doświadczeń.

Wyniki otrzymane z pomiarów i doświadczeń uwidocznione w tabeli III.

Wszystkie siewniki posiadały koleśnicę do kierowania, jedynie siewnik „Econom“ Dehnego urządzony był do zaprzęgu jednego konia bez koleśnicy.

Zestawiając wyniki uwidocznione w obu tablicach, po wyeliminowaniu siewnika kombinowanego Melichara, i oznaczając stopnie dobroci liczbami od 7 do 1 otrzymamy następujące ugrupowanie próbowanych maszyn:

a) Pod względem dobroci wykonanej pracy.

6. Siewnik Flöthera
5. „ Pracnera „Przyszłość“
4. „ „ „Schlor“
3. „ Hofhera & Schrantza „Voss“
2. „ Cuxmanna „Westfalia“
1. „ Dehnego „Econom“.

b) Pod względem ilości wykonanej pracy.

6. Siewnik Cuxmanna „Westfalia“
5. „ Dehnego „Econom“
4. „ Hofhera & Schrantza „Voss“
3. „ Flöthera
2. „ Pracnera „Przyszłość“
1. „ „ „Schlör“ (nie siał).

Trwałość maszyn oceniono z budowy siewnika, przyczem uwzględniano, ilość części ruchowych, czy one wykonują ruch obrotowy, czy drgający, czy pracują pod ciśnieniem nawozu w skrzyni. Tu również brano pod uwagę łatwość oczyszczania maszyny z pozostałego nawozu, który nie usunięty szybko niszczy maszynę w krótkim czasie.

Zatrzymując oznaczenie stopni dobroci jak powyżej, przedstawią się próbowane maszyny w następującem ugrupowaniu:

c) Pod względem trwałości.

6. Siewnik Pracnera „Przyszłość“
5. „ Flöthera
4. „ Cuxmanna „Westfalia“
3. „ Hofhera & Schrantza „Voss“
2. „ Pracnera „Schlör“
1. „ Dehnego „Econom“.

Tym trzem czynnikom, t. j. jakości i ilości wykonanej pracy, tudzież trwałości maszyny, możemy nadać rozmaite stopnie ważności, zależnie od wymagań rolniczych.

Tabela III.

Liczba porządkowa	System siewnika Nazwisko fabrykanta	Szerokość siewnika metrów	Droga przebyta metrów	Czas do przebytej drogi w sekundach	Siła pociągowa z diagramu w kilogramach	Siła pociągowa na 1 metr szerokości siewnika kilogram.	Teoretyczna dzielność hektara w 1 godzinie.	Teoretyczna dzielność hektara w 1 godzinie przy szerokości siewnika 1 metr	Uwaga
1	System „Voss“ Hofherr & Schranz	3·5	300	233	104	30	1·55	0·443	Wysiew jednostajny
2	Siewnik Flöthera	3·2	120	105	98	31	1·31	0·409	Wysiew dosyć jednostajny
3	System „Przyszłość“ Pracnera	2·5	300	210	101	40	1·27	0·238	Wysiew jednostajny
4	System „Schlör“ Pracnera	2·5	120	brak	123	49	—	—	Nie siał
5	System „Econom“ Otto Dehne & Comp.	3·5	300	210	55·8	15·6	1·79	0·509	Wysiew strugami wypływał
6	System „Westfalia“ Cuxmann	3 0	300	225	115	38	1·43	0·511	Wysiew dosyć jednostajny
7	System „Schlör-Melichar“ Melichar	2·1	120	180	195	92	0·50	0·477	Wysiew dosyć jednostajny

Dodatek do „Rolnika“ Nr. 30.

Wydawnictwo Komitetu c. k. Towarzystwa Gospodarskiego galicyjskiego we Lwowie.

Kosztorys

budynku stajennego dla 50 krów.

(Projekt prof. Konrada Kuhla z Czernichowa, odznaczony nagrodą konkursową Komitetu c. k. Towarzystwa Gospodarskiego galic. we Lwowie).

Do pomieszczenia:

a) 48 krów przy żłobach przestawianych na nawozie stałym.
b) 2 krowy przy żłobach betonowych stałych.
c) 1 buhaj „ „ „ „
d) 2 buhajki „ „ „ „
e) 6 klatek dla cielątek świeżo urodzonych z przestawianemi przegrodami wewnętrznemi dla ewentualnego pomieszczenia cieląt starszych.
f) 1 klatka większa dla cieląt starszych.
g) 8 sztuk jałownika przypiętego do żłobów betonowych stałych.

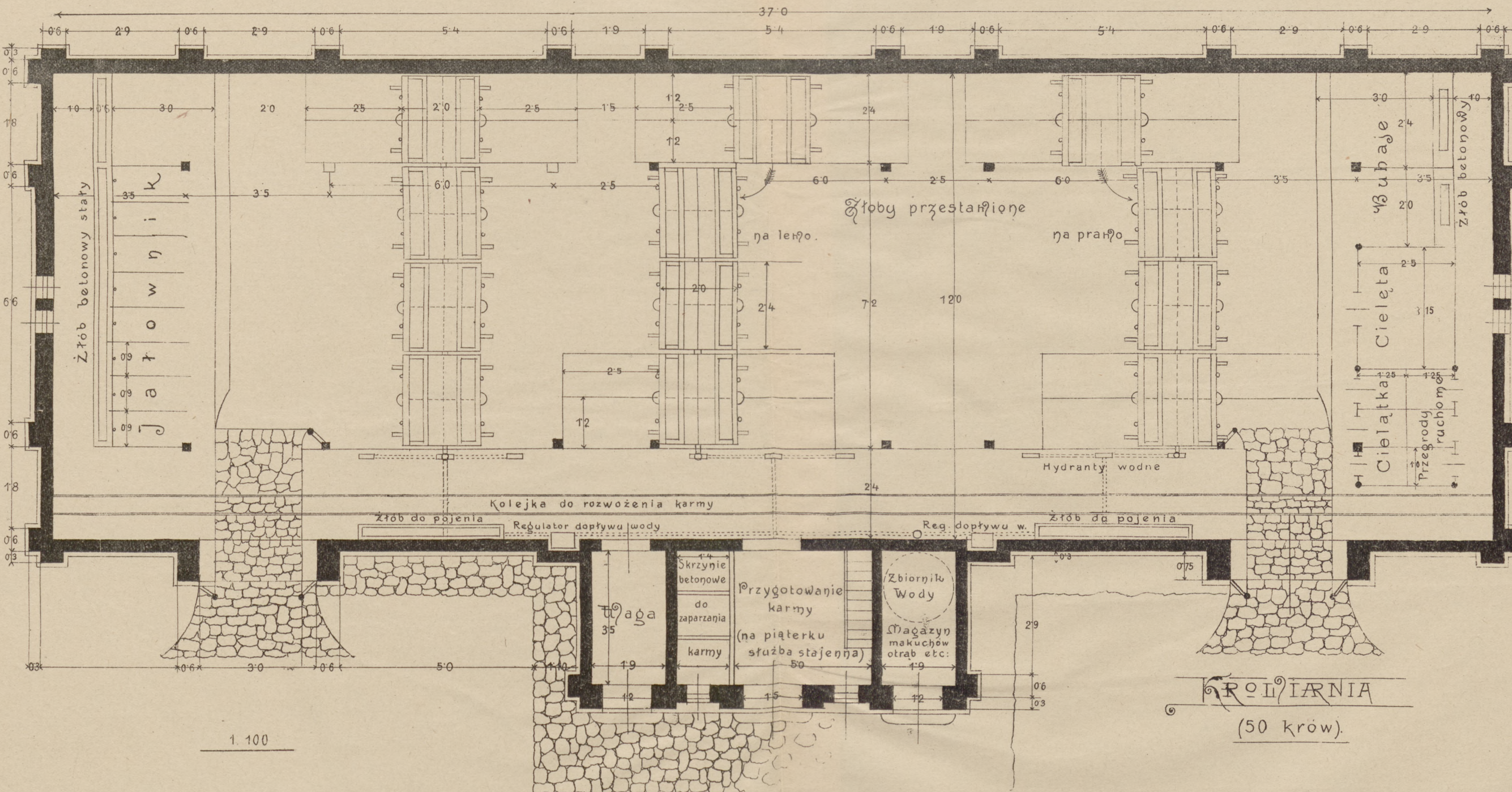
Nadto:

h) Obroczarka — miejsce do przygotowania karmy z 3-ma betonowemi skrzyniami wpuszczonemi na 0·50 *m* poniżej posadzki do zaparzania karmy.
i) Służba stajenna na piąterku nad obroczarką z widokiem na całą stajnię (p. Przekrój podłużny).
k) Magazynik do przechowania makuchów, otręb etc. (lub ewent. pomieszczenia służby).
l) Waga bydlęca.

Kosztorys.

Liczba porządkowa	Przedmiot i wymiar		Wartość jednostki K	Wartość jednostki h	Wartość obliczona K	Wartość obliczona h
	I. Roboty murarskie.					
1	Fundamenta i cokoł z kamienia łamanego na zw. zapr. wapiennej . . . . *Ac)* 0·75 murarza à 2·50=1·87 1·05 pomoc „ 1·20=1·26 10%—0·31 1·25 m^3 kamień „ 2·50=3·12 0·10 „ wapna „ 10·0 =1·00 0·20 „ piasku „ 1·2 =0·24 0·30 „ wody „ 0·3 =0·09	195 m^3	7	90	1540	05
2	Warstwa izolacyjna z grubej papy smołowej . . .	75 m^2	1	20	90	—
3	Mury ceglane na zw. zapr. wapiennej . . . . . . *Ac)* 0·75 murarza à 3·0 =2·25 1·05 pomoc „ 1·2 =1·26 10% j. w. —0·35 300 szt. cegieł à 300 =9·00 0·09 m^3 wapna „ 100 =0·90 0·18 „ piasku „ 1·2 =0·21 0·27 „ wody „ 0·3 =0·08	96 m^3	14	05	1348	80
4	Bruk kamienny w oborze na podsypce piasku z zalaniem zaprawą cementową . . . . *Ac)* 0·16 murarze à 2·0 =0·32 0·16 pomoc „ 1·2 =0·19 10% j. w. - 0·05 0·15 m^3 kam. à 2·5 =0·37 15·00 *kg* cementu „ 11·0 =1·65 0·08 m^3 piasku „ 1·2 =1·10 0·08 „ wody „ 0·3 =0·02	2·82 m^3	2	70	761	40
5	Posadzki betonowe w stanowiskach stałych, chodnik główny i w rezelicie frontowym przy stosunku C. P. S. =1:3:5	235 m^2				
	Do przeniesienia . .				3740	25

Liczba porządkowa	Przedmiot i wymiar		Wartość jednostki K	Wartość jednostki h	Wartość obliczona K	Wartość obliczona h
	Z przeniesienia . .				3740	25
	Ac) 0·17 murarze à 2·5 = 0·42					
	0·26 pomoc „ 1·2 = 0·31					
	10% j. w. – 0·07					
	34·00 *kg* cementu à 0·11 = 3·74					
	0·04 m^3 piasku „ 1·2 = 0·04					
	0·04 „ szutru „ 4·0 = 0·16					
	0·01 „ wody „ 0·3 = 0·03		4	77	1120	95
6	Betonowe żłoby i skrzynie w obroczarce	2·80 m^3	8	—	22	40
7	Okna w murach szczytowych i obroczarce z cegiełek szklanych patentowanych »Falconnier« osadzonych w zaprawie cementowo-wapiennej	4·80 m^2				
	Ac) 60 szt. cegiełek szkl. à 0·3 = 18·00					
	Materyał murarski . . . 0·60					
	Robota murarska . . . 1·40		20	—	96	—
8	Wyprawa wewnętrzna gładka z zaprawą wapna hydraulicznego z materyałem i robocizną.		—	50	225	—
9	Fugowanie murów zewnętrznych z zaprawą cementową z wytarciem cegły i wypaleniem fug	360 m^2				
	z materyałem i robocizną		—	40	144	—
10	Bruk zewnętrzny w około budynku na szerokość 1 *m* z kamieni łamanego na podsypce i zasypaniem piaskiem	120 m^2				
	z materyałem i robocizną		1	25	150	—
11	Dwukrotne bielenie sufitów	460 m^2	—	03	13	80
	Suma robót murarskich . .				5512	40
	II. Roboty ciesielskie.					
1	Więzba dachu:					
	a) Materyały					
	94 szt. $^{11}/_{15}$ cm grub. na krokwie á 8·50 =	779·00 *m*				
	5 „ „ „ „ „ płatwie „ 39·00 =	195·00 „				
	10 „ „ „ „ „ słupki „ 2·50 =	25·00 „				
	14 „ „ „ „ „ miecze „ 1·50 =	21·00 „				
	10 „ „ „ „ „ belki „ 37·00 =	370·00 „				
	20 „ „ „ „ „ kleszcze „ 8·70 =	174·00 „				
	30 „ „ „ „ „ „ „ 5·25 =	157·00 „				
	20 „ „ „ „ „ zapasowe „ 5·00 =	100·00 „				
	Razem . .	1841·00 *m*				
	à $^{11}/_{15}$ cm grub. =	30·000 m^3	25	—	750	—
	b) Wyróbka materyału kantowego w więzbie dachowej z ustawieniem	1841 *m*	—	15	276	15
2	Łacenie dachu łatami					
	$^{39}/_{50}$ mm grub. materyału 2800 *m*	4·200 m^3	30	—	126	—
	robocizna	800 m^2	—	05	40	—
3	Krycie dachu dachówką tłoczoną podwójnie falcowaną I. klasy	800 m^2				
	dachówka à 15 sztuk 12.000 szt. à 90·00 =	. . .	1080	—		
	gąsiory à 3 szt. na 57 *m* 171 „ „ 0·50 =	. . .	85	—		
	robota krycia . . . . . „ 0·10 =	. . .	80	—	1245	—
4	Podsiębitka z desek 25 mm grubości wraz z szalówką okapów	580 m^2				
	materyał i gwoździe 14 m^3 à 30·0 koron	. . .	440	—		
	robocizna 580 „ „ 0·10 „	. . .	58	—	498	—
5	Nasyp torfowy na całej przestrzeni podsiębitki 10 cm grub.	460 m^2				
	torfu włóknistego 46 m^3 à 2·00	. .	92	—		
	wyniesienie i nasyp à 0·20	. .	9	20	101	20
	Do przeniesienia . . .				3036	35

1:100

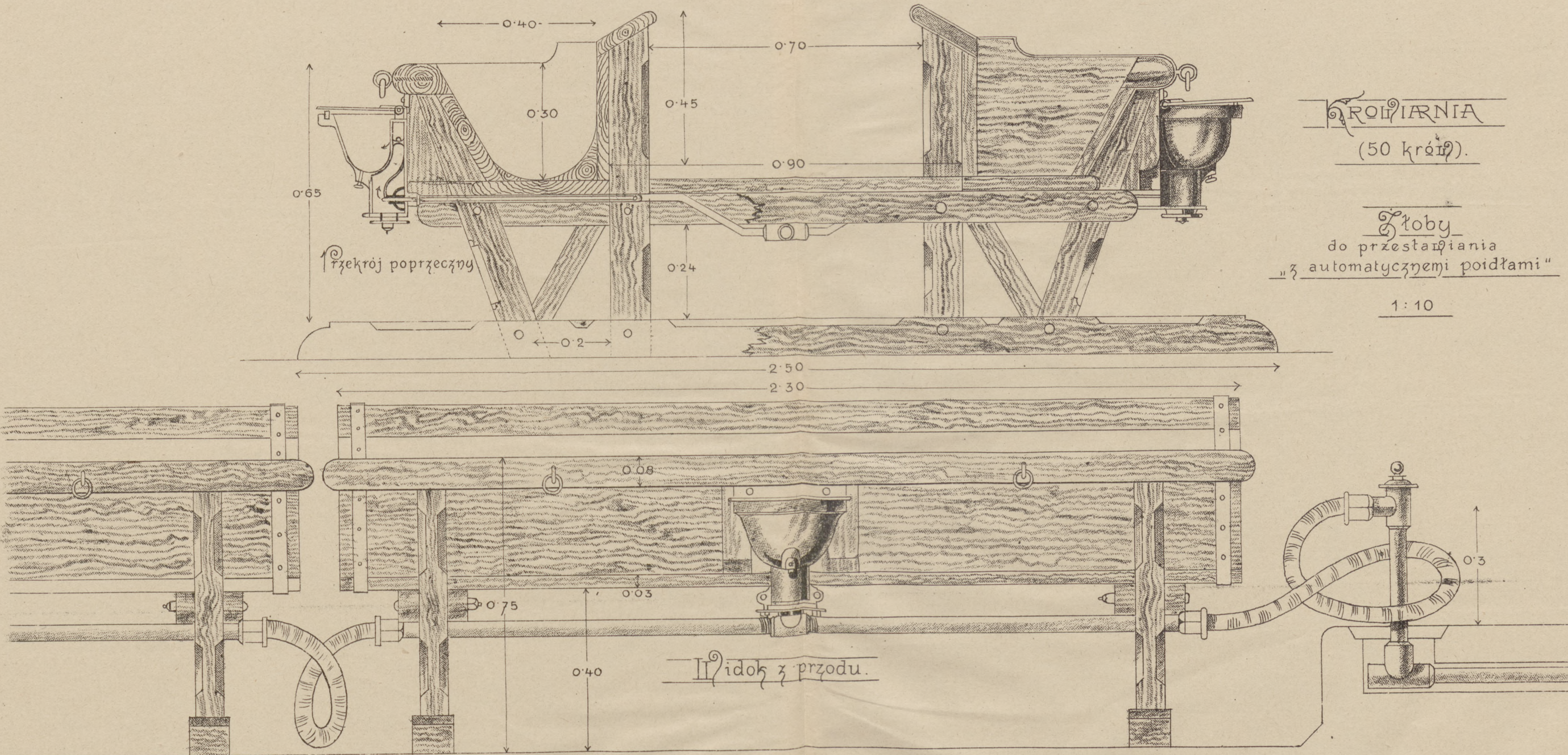
KROWIARNIA

(50 krów).

KROWIARNIA
(50 krów).

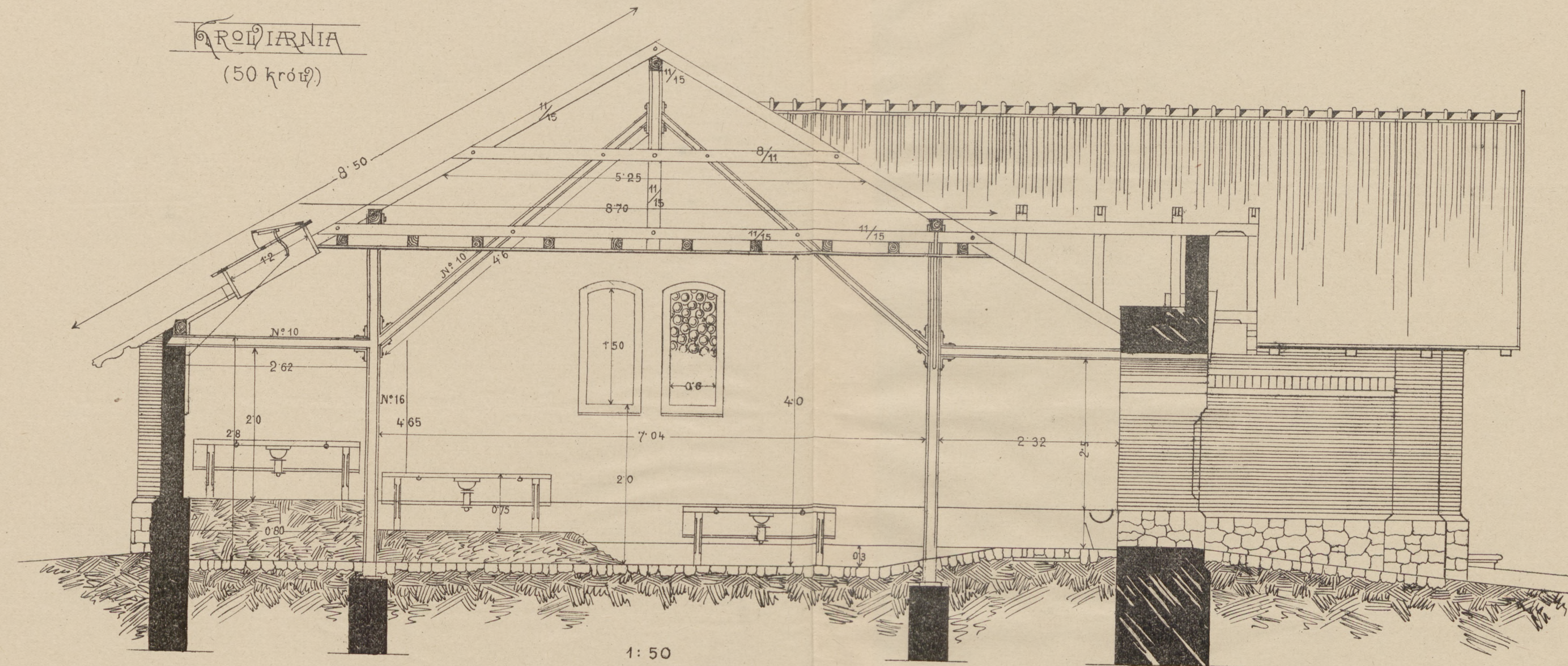
Żłoby
do przestawiania
„z automatycznemi poidłami"

1 : 10

KROWIARNIA

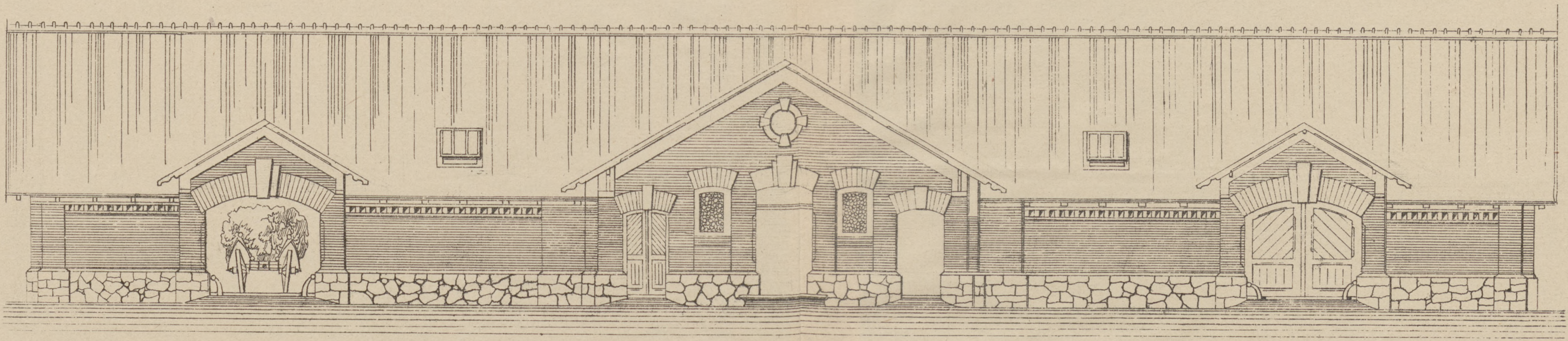
(50 krów)

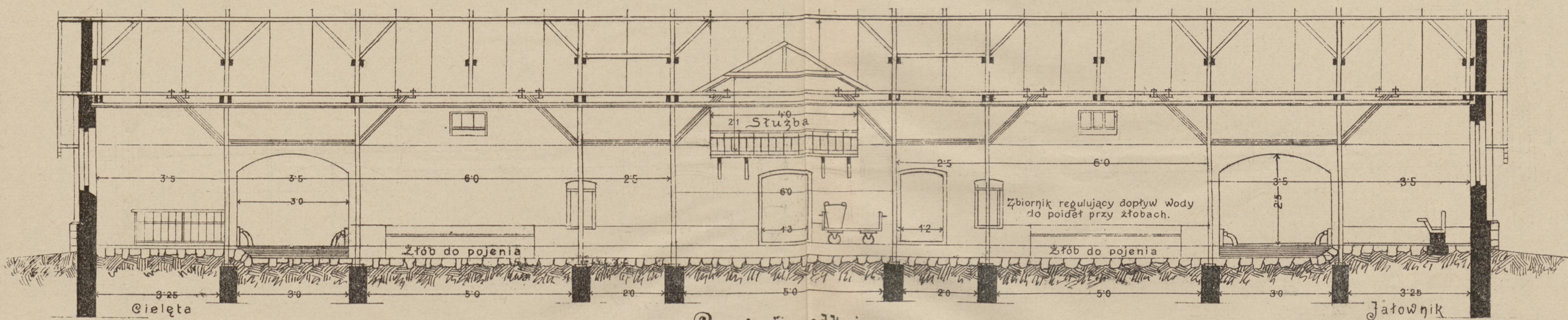
1:50

Krowiarnia

(50 krów).

Widok frontowy.

Przekrój podłużny

z widokiem na ścianę frontową.

1: 100

Liczba porządkowa	Przedmiot i wymiar	Wartość jednostki K	Wartość jednostki h	Wartość obliczona K	Wartość obliczona h
	Z przeniesieuia . .			3036	35
6	Wybicie sufitu cienką papą . . . . 460 m^2				
	papa i gwoździe 460 m^2 à 0·25	105	—		
	przybicie à 0·10	46	—	151	—
7	Sporządzenie 2-ch bram odsuwanych na boki szpongowe zewnątrz wyszalowane z drzewa miękkiego:				
	a) robota ciesielska i materyał à 40·00	80	—		
	b) okucie z blokami i szyną górną à 18·0 . . .	36	—	116	—
8	Drzwi dwuskrzydłowe szpongowe, zewnętrznie szalowane z futrynami dębowemi 5 sztuk				
	a) roboty ciesielskie z materyałem à 25	125	—		
	b) „ slusarskie à 8	40	—	165	—
9	Sporządzenie 12 sztuk żłobów podwójnych do przenoszenia z desek drzewa miękkiego na kozłach i legarkach dębowych wraz z górną listwą dębową, wewnątrz wybitych blachą cynkową Nr. 10				
	a) robota ciesielska z materyałem à 30·00	360	—		
	b) wybicie blachą z materyałem à 3·50	42	—		
	c) kółka do przypinania, okucie, śruby i gwoździe à 20	24	—	426	—
	Suma robót ciesielskich . .			3894	35

III. Roboty różne.

Liczba porządkowa	Przedmiot i wymiar	Wartość jednostki K	Wartość jednostki h	Wartość obliczona K	Wartość obliczona h
1	Zmontowanie żelaznej konstrukcyi więzby dachowej				
	a) 16 szt. trawers. Nr. 16 à 4·65 *m* = 74·40 *m* à 19·6 *kg* = 1458·2 *kg*				
	b) 16 „ „ „ 10 „ 4·60 „ = 73·60 „				
	c) 16 „ „ „ 10 „ 2·60 „ = 41·60 „				
	d) 4 „ „ „ 10 „ 3·50 „ = 14·00 „				
	e) 4 „ „ „ 10 „ 2·50 „ = 10·00 „				
	139·20 „ „ 9·6 „ = 1336·3 „				
	Razem . . 2794·50 *kg*	—	40	1117	80*)
2	Śruby do wiązań dachowych 900 sztuk à 0·800 *kg* . 720 *kg*	—	50	360	—
3	Kotwie, klamry i gwoździe krokiewne . . . . . . 430 „	—	30	129	—
4	Kolejka i wózek do rozwożenia karmy 36 m^2 à 7 *kg* = 504 *kg* . .	—	50	252	—
5	Klatki dla cieląt z rur żelaznych i prętów 15 m/m grub. . . .	4	—	80	—
6	Okna żelazne dachowe 1·0/1·2 w świetle sztuk 5 oszklone grubem szkłem drutowem	25	—	125	—
7	Przeciągnięcie 2-krotne widocznych części drzewnych okapów, bram, drzwi i żłobów gorącym olejem niebieskim z mater. i robotą .			35	—
	Suma robót różnych . . .			2098	80

IV. Roboty wodociągowe

obejmujące tylko rozprowadzenie wody od głównego zbiornika w stajni, umieszczonego nad magazynikiem w wysokości 2·50 od posadzki z pominięciem robót wodociągowych na zewnątrz budynku, mających na celu doprowadzenie wody do budynku.

Liczba porządkowa	Przedmiot i wymiar	Wartość jednostki K	Wartość jednostki h	Wartość obliczona K	Wartość obliczona h
1	Zbiornik w formie kadzi z drzewa miękkiego z przykrywką, okuty obręczami żelaznemi o pojemności 2.000 litrów			50	—
2	42 *m* rur kutych cynkowanych 32 m/m w średnicy łączonych na gwinty i mufy	3	40	142	80
	Do przeniesienia . .			192	80

*) Koszt konstr. drzewnej (w miejsce żelaznej) wynosiłby 375 kor.

Liczba porządkowa	Przedmiot i wymiar	Wartość jednostki K	h	obliczona K	h
	Z przeniesienia . .			192	80
3	44 *m* rur 38 m/m zresztą j. w.	3	90	171	60
4	Haki, kolanka etc. do powyższych rur (40% poz. 2 i 3) . . .			125	76
5	Wentyle przepływowe z gwintami do rur j. w. à 4 sztuk =8 szt.	16	—	128	—
6	25 sztuk automatycznych poideł (wedle planu żłobów) z żelaza lanego, wewnątrz emaliowanych	23	—	552	—
7	2 zbiorniki małe, regulujące dopływ wody do poideł, z grubej blachy żelaznej z przykrywą wraz z autom. wentylami pływaków.	130	—	260	—
8	9 sztuk hydrantów dla połączenia żłobów	18	—	162	—
9	Wężów gumowych ze stalowemi sprężynami o średn. 32 m/m z hollendrami do łączenia 10 *m*	10	—	100	—
10	Kran metalowy do czerpania wody z muszlą etc.			15	—
11	Rozmaite drobne dodatki			50	—
12	Zmontowanie całego urządzenia wraz z transportem do najbliższej stacyi kolejowej z dodaniem materyałów pomocniczych, jazdy monterów etc. 20% powyższej sumy 1757 kor.			351	40
	Suma robót wodociągowych .			2108	56

Zestawienie.

I.	Roboty	murarskie	5512·40	
II.	„	ciesielskie	3894·35	
III.	„	różne	2098·80	
		Razem . . .	**11505·55**	**kor. tj. 1 m^2 zabudowanej powierzchni à 22 kor.**
IV.	„	wodociągowe	2108·56	
		Suma . . .	13614·11	kor. austr.

Europa w maju 1904.

Dla naszych doświadczeń, celem otrzymania zestawienia próbowanych siewników, przyjmiemy następujące stopnie ważności:

Dla dobroci pracy tylko 3, ze względu na zastrzeżenia uczynione przy tablicy I.

Dla ilości pracy 6.

Dla trwałości 4.

(Dokończenie nastąpi)

Niebezpieczeństwo ze strony pasożytów.

Kiedy w drugiej połowie ubiegłego stulecia, wiekopomne prace Boussainqault, Liebiga, Jerzego Ville'a i Deherain'a, wykazały, że rozwój roślin zależy prawie wyłącznie od pierwiastków mineralnych w ziemi się znajdujących, i że nic łatwiejszego jak tych pierwiastków roślinom dostarczyć, zrozumiano natychmiast jakie nadzwyczajne rezultaty może rolnictwo osiągnąć, zapomocą racyonalnego użycia nowozów. Nadzieje te nie zawiodły, bo wszędzie, gdzie kultura przyswoiła sobie naukowe odkrycia, urodzaje doszły do nieznanych dawniej rezultatów. Wiemy obecnie jakie składniki urodzajna ziemia zawierać powinna, a jeżeli ich nie zawiera należy w formie nawozu dodać jej, czego brakuje. Umiemy również zapomocą uprawy, dać ziemi te własności fizyczne, których rośliny wymagają; jednem słowem, człowiek obecnie może urodzajność wytworzyć. Możliwem byłoby przemienienie najnieurodzajniejszego gruntu w ziemię urodzajną, gdyby nie ta okoliczność, że wydatek poniesiony w tym celu, nie opłaciłby się nigdy.

Problemat produkcyi rolnej, zdawał się być rozwiązanym z tego punktu widzenia, ponieważ rolnik posiadał sposoby wydobycia z ziemi plonów w możliwie największej obfitości, chyba że meteorologiczne zmiany, mogły temu przeszkodzić. Z wyjątkiem tej ewentualności, rolnictwo stawało się potęgą przemysłową, której sprężyną miał być tylko włożony kapitał.

I oto powoli zaczynają się rozwiewać te świetne nadzieje, a równocześnie widzimy, że daleko jeszcze do rozwiązania problematu.

Istotnie nie wystarczy wypełnić wszystkie warunki potrzebne do uzyskania pięknego zbioru, trzeba jeszcze bronić swój plon od nieprzyjaciela zdolnego zniszczyć takowy jeszcze przed żniwem. Pleśnie, mikroby i owady, atakują go ze wszystkich stron i zdaje się, że niebezpieczeństwo ze strony tych nieprzyjaciół, staje się codzień groźniejszem tak, że może zaatakować poważnie intenzywne rolnictwo.

* * *

Czy choroby roślin są częstsze, pasożyty rozmaitsze i liczniejsze, jak dawniej? Zdaje się, że niestety tak jest istotnie, i musimy wykazać, że to naturalna kolej rzeczy.

Najpierw zacytujemy kilka przykładów udowadniających naturę i rozległość złego, których nam dostarczyli ludzie nie tylko praktyczni, ale uczeni i inteligentni.

Wiadomo naprzykład, że w okolicach Paryża, uprawiają na wielką skalę bez. Otóż od lat kilku, z jakiejś tajemnej przyczyny, plantacye bzu znacznie ucierpiały. Wkrótce przekonano się, że szkodę wyrządzał owad, przez rolników francuskich „diableau“ zwany. Rzeczywiście jest to gąsienica z jednego gatunku pochewkowatych *oliorhyncus sulcatus*, która zaczęła niszczyć szkółki, a przerażeni właściciele plantacyi, zgromadzili się na naradę, w jaki sposób zapobiedz złemu. Kultury gwoździków w Prowancyi, zagrożone są w ten sam sposób. W okolicach Paryża, hodowcy jarzyn rozpaczają i walczą napróżno przeciw rozmaitym pasożytom, niszczącym kapustę i sałatę, a szczególnie przeciw szkodnikowi zwanemu *phytophtora infestans* niszczącemu pomidory, który uprawę nowego gatunku kartofli, uczynił niemożliwą. Ogólnie biorąc, intenzywne i trwałe kultury, bywają najczęściej i najpoważniej zaatakowane.

Starzy praktycy twierdzą, że złe jest skutkiem męczenia ziemi. Istotnie infekcya ziemi jest tego powodem.

Jeżeli jakaś roślina rozwija się na pewnym gatunku ziemi dobrze, to zwykle się zdarza, że pleśnie, mikroby i pasożyty, którym ta roślina jest dogodną, lub które się do niej przyzwyczaiły, hodują się na niej tak dobrze, że początkowo mało znaczne szkody, stają się z czasem prawdziwą klęską.

Zmiana kultury, jak sobie z tego zdajemy sprawę obecnie, miała tę korzyść, że odstraszała pasożyty: zaledwie miały czas się rozwinąć, kiedy rotacya wprowadzała inną roślinę dla nich nieodpowiednią i do której nie mogły się przyzwyczaić, gdyż w następnym roku inna znowu przychodziła pod uprawę.

Widzimy zatem, że kultura trwała i intenzywna, na tym samym gruncie, która skutkiem dobrej uprawy i sztucznych nawozów stała się możliwą i logiczną, przedstawia niedogodności, na które nie dosyć zwracano uwagi.

Zresztą pojawia się tu inny czynnik, niezależny od rodzaju kultury. Częsta i szybka komunikacya, która wraz z postępem w dziedzinie przemysłowej i rozwojem handlu się rozpowszechniła, nie uczyniła tego bezkarnie. Obecnie każdy kraj sprzedaje w całym świecie produkta, którym jego klimat i położenie geograficzne sprzyjają; to też dobrobyt ogólny wzrósł, i głód lokalny stał się rzeczą zupełnie niemożliwą.

Ale temi drogami krążą także zarodki zaraźliwych chorób, pasożyty i owady wszelkiego rodzaju. W ten to sposób wkroczyła filoxera, której materyalne następstwa były dla Francyi równie zgubne, jak straszliwa wojna, skończona na krótko, przed tą klęską.

Jest to więc niebezpieczeństwo powstałe z postępu na polu handlowem, z którem teraz należy się liczyć więcej jak dotąd.

Tem więcej chronić się przed niem należy, że niepodobna myśleć o zastosowaniu przeciwko zaraźliwości tych chorób, takiego środka, jakim bezwiednie posługiwali się nasi ojcowie: jeżeli pomimo zmienionej kultury, ta sama choroba dotykała ciągle pewną roślinę i coraz groźniejsze przybierała rozmiary, przestawano po prostu uprawiać takową i tak mijały lata.

Wiele później dopiero, rolnik jakiś podejmował na nowo zaniedbaną kulturę, co mu się zwykle udawało, gdyż w czasie tej przerwy, pasożyt zaginął. Ale jest to heroiczny środek, który dzisiejszym wymaganiom nie odpowiada. Jest to metoda cofania się. Odcinając żywność pasożytowi, zniszcza się go zupełnie, jak niegdyś armia rosyjska, ogałacając kraj z żywności odniosła zwycięstwo nad armią Napoleona biorąc ją głodem.

Tego środka próbowano także w walce z filoxerą, wyrywając winograd: byłoby trzeba wyrwać wszystek francuski winograd, gdyby metodyczne studyowanie złego, nie znalazło środka w zastosowaniu planów amerykańskich.

Czy użycie nawozów, dając więcej sił roślinie, nie czyni jej zarazem mniej odporną? to pytanie zadaje sobie wielu ludzi praktycznych z widoczną tendencyą rozstrzygnięcia jej w sposób twierdzący *a priori*. Doświadczenie jednak udowadnia, że najpierwszą i najcięższą z chorób jest ta właśnie, którą zastosowanie nawozu leczy, ponieważ jest ona wynikiem niedostatecznego odżywiania rośliny. Zwyczajem naszym jest, uważać za anormalną tę roślinę, której rozwój przechodzi stan przeciętny do którego przyzwyczajeni jesteśmy. Jest to twierdzenie mylne. Rośliną normalną jest ta, którą wyprodukowaliśmy, stwerzając jej najkorzystniejsze warunki egzystencyi. — Anormalną przeciwnie jest roślina przeciętna; jej mierność świadczy o trudnych warunkach, w jakich się rozwijała.

Widocznem jest przecież, że pasożyty odżywiają się najlepiej szlachetnymi sokami, któremi napełnione są ko-

mórki roślin wyprodukowanych na gruntach urodzajnych: żyjąc jako pasożyty, odżywiają się tem lepiej, czem zasobniejszym jest ich gospodarz. Tem się tłómaczy okoliczność, że obfite plony są niekiedy silniej dotknięte, niżeli mierne.

Rozwój co raz większy międzynarodowej handlowej wymiany, jest głównym powodem przedewszystkiem większego bogactwa produktów, i co za tem idzie, większej liczby pasożytów i większej sposobności udzielania się chorób zaraźliwych.

Nowoczesne rolnictwo musi więc stawić czoło temu niebezpieczeństwu. Nauka nauczyła nas, w jaki sposób możemy podwoić nasze plony, jej więc rzeczą, jest wskazać nam — w jaki sposób możemy je od zniszczenia uchronić. *L. K...n.*

Najważniejsze wypadki śnieci na zbożu i sposób zwalczania takowej.

Komunikat stacyi doświadczalnej w Wiedniu.

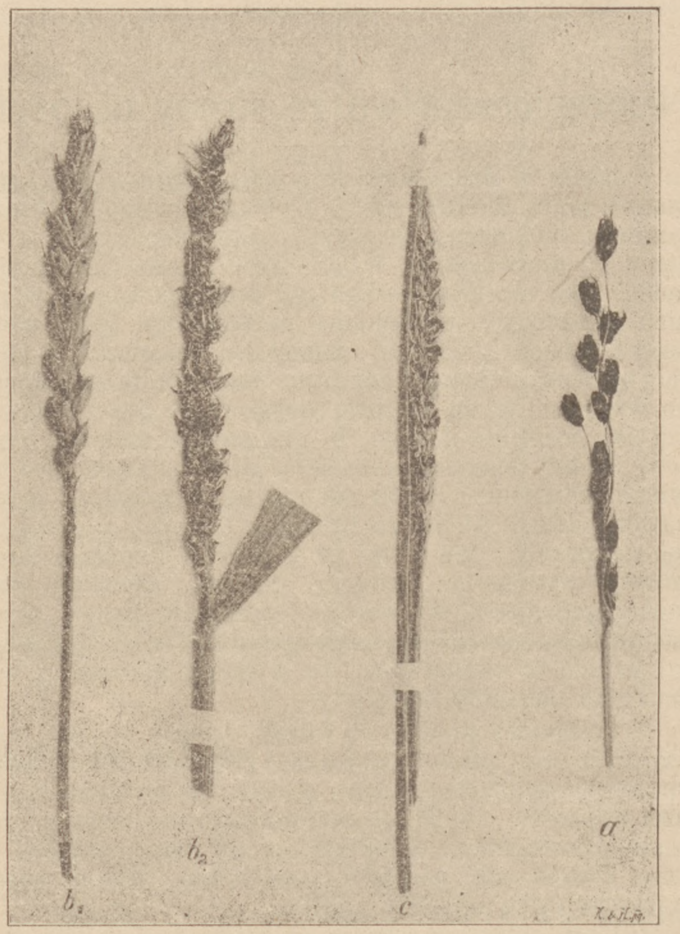
Między wszystkiemi chorobami zboża, spowodowanemi przez grzybek (a jest ich niezmiernie wiele) śnieć i wszystkie jej odmiany należą do najwięcej rozpowszechnionych i najniebezpieczniejszych. Szkoda jaką wyrządza polega na tem, że samo ziarno wskutek tej choroby, niszczeje. Najważniejszą jest śnieć na pszenicy, owsie

i jęczmieniu. Fig. 1—3 przedstawia pod *a*, *b*, *c*, zdrowe kłosy tych trzech gatunków zboża, *b* 1 i *b* 2, fig. 4—5 przedstawiają kłosy pszeniczne dotknięte dwoma odmianami tego grzybka. Fig. 6 *c*, kłos jęczmienia dotknięty śniecią (Ustilago Hordei), fig. 7 *a*, wiechę owsa dotkniętą gatunkiem śnieci zwanym Ustilago Avenae.

Na fig. 4 *b* 1 przedstawiony jest kłos pszeniczny dotknięty gatunkiem śnieci zwanym Tilletia Caries. Ta choroba nie występuje na zewnątrz tak wybitnie, jak inne jej odmiany.

Ziarno kłosa pszenicznego dotkniętego tym pasożytem wydaje się tylko jakby nieco wzdętem i ciemniejszem, niż inne zdrowe ziarna. Jeżeli jednak rozgnieciemy takie

ziarno, przekonamy się, że jego wnętrze zmieniło się w sproszkowaną czarną masę, która badana pod mikroskopem przedstawia się jako złożona z komórek pasożytnego grzyba. Proszek ten ma charakterystyczny zapach. Kwestya czy proszek śnieci trującym jest dla ludzi i zwierząt nie została dotąd stanowczo rozstrzygnięta. To tylko jest pewnem, że ten pasożyt liczy się do najbardziej rozpowszechnionych i że szkody zrządzane przez niego corocznie są stosunkowo bardzo znaczne. Środki jakiemi przeciwko temu pasożytowi rozporządzamy są: przezorność przy zakupnie, względnie wyborze ziarna na zasiew. Z pola, na którem śnieć wystąpiła w większej ilości, zboża na zasiew nie należy do najbliższego siewu używać. Najważniejszym jednak środkiem ochronnym jest bajcowanie zboża na zasiew. Z rozmaitych sposobów bajcowania, jak witriol miedzi rozcieńczony gorącą wodą — roztwór formalinowy, wydaje się ten ostatni być najskuteczniejszym. Musimy jednak nadmienić, że to postępowanie powinno się odbywać z wielką przezornością i dokładnością, aby się nie narazić na niebezpieczeństwo uszkodzenia siły kiełkowania. Podług dotychczas przeprowadzonych prób tyczących się wpływu bajcowania na zdolność kiełkowania — następujący sposób postępowania zalecić możemy. Pszenicę przeznaczoną do bajcowania należy wsypać w czyste worki i wraz z nimi zanurzyć w 0·1—0·2% roztwór formaliny (który można uzyskać rozpuszczając $^1/_4$—$^1/_2$ ltr. kupnej 40 procentowej formaliny w 100 litrach wody) i tak pozostawić 10—20 minut. Następnie suszyć cienko rozsypaną na wielkich oponach. Najlepiej bajcować na krótki czas przed siewem, tak aby zaraz po obeschnięciu zboże zasiać. Jeżeli to jednak niemożliwe, można zboże po do-

konanem bajcowaniu jeszcze dłuższy czas przechować. Nie trzeba jednak zboża zsypywać dopokąd dobrze nie wyschnie. Jeżeli ziarno przy młóceniu zostało uszkodzonem, w takim razie odradzamy stanowczo bajcowania, gdyż siła kiełkowania ucierpiałaby w takim wypadku bardzo znacznie.

Nadmienić jednak należy, że nie wszystkie gatunki pszenicy są równie odporne co do uszczuplenia siły kiełkowania wskutek bajcowania roztworem formaliny i dlatego wskazanem jest każdy gatunek pszenicy odpowiednio skombinowanym płynem bajcować. Próbę taką może przeprowadzić sam rolnik lub też stacya doświadczalna dla ochrony roślin, gdy tylko $^1/_4$ kg. zboża jej się nadeśle.

Od powyżej naszkicowanego typu choroby odbiega fig. 5 *b* 2. Powodem choroby jest tu Ustilago Trilici (Per.) Rostrup, również grzybek śnieci. Komórki tego grzyba, który podobnie, jak wyżej opisany szkodnik, swoją częścią wegetacyjną roślinę niszczy, rozwija się w guziku owocowym pszenicy, niszcząc takowy całkowicie, przyczem także inne części kwiatowe mniej lub więcej cierpią, tak że niekiedy tylko próżne wrzeciono kłosa pozostaje. Skutkiem tego łatwo odróżnić chore kłosy od zdrowych i już przy zbiorze możliwem jest pewne rozgatunkowanie. Chore kłosy najlepiej zaraz spalić.

Środki do zniszczenia tego gatunku śnieci, są te same co przy poprzednim. Jęczmień podlega również jednej z powyżej opisanych chorób. Śnieć na zbożu spowodowaną jest pasożytnym grzybkiem Ustilago Hordei (Pers.) Kellerm i Swingle. Chore kłosy są pokryte mniej lub więcej wierzchnią łuską, to też choroba ta nie jest tak łatwo dostrzegalną, nie mniej jednak w czasie żniwa, kłosy chore od zdrowych łatwo odróżnić można.

Fig. 6 *c* przedstawia kłos jęczmienia dotknięty śniecią. Po największej części, jak to ma miejsce także w tym wypadku, kłosy zamknięte są w górnej pochwie liściowej. Tu także po największej części przy zbiorze trudno oddzielić chore kłosy od zdrowych. Co się tyczy zwalczania tego bardzo rozpowszechnionego gatunku śnieci, to należy także zastosować podane powyżej wskazówki.

W końcu należy jeszcze wspomnieć o śnieci owsa, spowodowanej przez Ustilago Avenae (Pers) Jensen. Fig. 7 przedstawia okaz chorobliwy — jest on identycznym z Ustilago Tritici na pszenicy. Wiechy dotknięte śniecią odznaczają się od zdrowych roślin swą czarną barwą. Przeważnie poszczególne części kwiatu pasożyt niszczy jedne po drugich; tylko wrzecionko, szypułka kłosa i części plewy pozostają. Czarny pyłek wiatr łatwo rozwiewa.

W niektórych latach choroba występuje z wielką siłą i zrządzone przez nią szkody są znaczne. Te same środki ochronne zalecamy w celu zabezpieczenia się również od tego pasożyta. Liczba odmian śnieci nie kończy się tu jeszcze. Dosyć wspomnieć o śnieci na życie spowodowanej przez Tilletia Secalis (Cord.) o chorobie kukurydzy spowodowanej przez Ustilago Maydis (D. C.) i wreszcie o innej jeszcze śnieci na życie wywołanej przez Ustilago Secalis Rabenh, wreszcie o śnieci na prosie „Ustilago Panici miliacei (Pers.)".

O tych odmianach będziemy mówić później.

Nakoniec dodamy, że stacya dla ochrony roślin w Wiedniu, II Trunnerstrasse 1, bardzo chętnie bada nadesłane chore rośliny, określa gatunek pasożyta i udziela wskazówek tyczących się ochrony i na pytania tyczące się sposobu ochrony roślin odpowiada. Badania, orzeczenia i odpowiedzi uskutecznia bezpłatnie. *L. P.*

Ze stołu Redakcyjnego.

Na rzecz wydawnictwa „Rolnika" złożyli: O d d z i a ł j a w o r o w s k i 100 kor.; O d d z i a ł s a n o c k o - l i s k i „uznając gorliwą pracę Redakcyi nad podniesieniem *Rolnika*", przyznał 10% od wpłaconych w r. 1905 wkładek; pan W i s ł o c k i Bronisław 10 kor.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Z targów zbożowych.

Bank rolniczy.

Lwów, dnia 26. lipca. — Za 50 kilogramów loco Lwów. Waluta koronowa. Pszenica gotowa 7·50—8·00, pszenica na term. 7·20—7·40, Żyto gotowe 5·75—6·00, żyto na term. 5·25—5·40, Owies obroczny gotowy 7·00—7·15, owies obroczny na term. 5·25—5·50, Jęczmień pastewny 0·00—0·00, Jęczmień browarniany 6·25—6·50, Rzepak nowy 10·50—10·75, Rzepak 0·00—0·00, Groch pastewny 6·00—6·25, Groch do gotowania 7·50—9·00, Wyka 00·00—00·00, Bobik 6·25—6·50, Hreczka 00·00—00·00 Kukurudza stara 7·25—7·50, **Chmiel nowy za 56 kilo 75·— do 78·—** Koniczyna czerwona 50·00—60·00, Koniczyna biała 50·00—65·00, Koniczyna szwedzka 00.00—65·00, Tymotka 00·00—00·00.

Spirytus paritas Tarnopol 50 litrów nowy 37·50—37·75, Spirytus paritas Tarnopol ekskontyngentowany 25·25—25·50.

Sprawozdania własne.

Stanisławów, dnia 20. lipca 1905. W koronach za 100 kg. Pszenica 00·00—15·73, Żyto 00·00—11·83, Jęczmień browarniany 00·00—13·66, Jęczmień pastewny 00·00—00·00, Owies dworski 00·00—13·72 Owies obroczny 00·00—13·16, Groch 00·00—20·66, Bób 00·00—13·00, Wyka 00·00—24·00, Kukurudza 00·00—16·00, Proso 00·00—24·00, Konicz czerwony 00·00—80·00, Konicz biały 000·00—60·00.

Spirytus kontyngent. nowy za 1 hl. 00·00—132·00 Spirytus niekontyngentowany na 1 hl. 00·00—42·00

Masło deserowe za 1 kg. 2·80, Masło solone 2·40—0·00, Jaja za 1 kopę 3·00—0·00, Mleko za 1 litr 0·14, Ser za 1 kg. 0·48.

Słoma za 100 kg. 0·00—4·92, Siano za 100 kg. 7·16.

Sprawozdanie targowe
Biura Tow. gospodarskiego w Tarnopolu z dnia 21. lipca 1905.

Produkta ze zbioru 1904 roku.

Ceny podane w koronach, za 50 kg., loco Tarnopol.

Pszenica 7·60—7·80, Żyto 5·60—5·80, Jęczmień browar. 5·00—5·50, Groch Victoria 0·00—0·00, Groch zwykły 0·00—0·00, Owies 5·75—6·00, Hreczka 7·00—7·50, Wyka 0·00—00·00, Bobik 0·00—0·00, Koniczyna czerwona 00·00—00·00, Koniczyna biała 00·00—00·00.

Spirytus za 50 litrów: paritas Tarnopol gotowy 17·50—18·00, na zimowe miesiące 15·50—16·00, nadkontyngentowy 10·50—11·00.

Usposobienie zniżkowe.

Kraków, dnia 25. lipca.— Płacono za 100 kg. netto: Pszenica biała od 17·20 do 17·50 K. Pszenica czerwona i żółta od 17·20 do 17·50 Żyto krajowe od 14·40 do 14·80 Żyto targowe od 14·00 do 14·40. Jęczmień na krupy od 13·00 do 13·50. Owies z opłatą akcyzową od 13·60 do 14·50. Groch od 15·50 do 22·00. Tatarka od 16·20 do 17·00. Proso od 0·00 do 00·0. Fasola od 24·00 do 40·00. Jagły od 00·— do 00·—. Siano od 4·40 do 6·00. Słoma od 5·00 do 5·40. Koniczyna od 6·40 do 7·00. Ziemniaki za hektolitr od 0·00 do 0·00. Jaja za kopę od 0·00 do 0·00. Masła za 1 kg. od 0·00 do 0·00. Masła za garniec od 0·00 do 0·00. Spirytus na 95% Tralesa za hektolitr od 000·— do 000·—. Okowita na 75% Tralesa do 000·— Kukurydza za 100 klg. od 15·00 do 17·20. Wyka od 00·00 do 00·00. Rzepak zimowy od 22·50—24·00. Koniczyna nasienna czerwona od 00·00—000·00. Koniczyna nasienna biała od 00·00—00·00.

Targi na bydło, konie i trzodę chlewną.

Kraków, d. 25. lipca. Z miejskiej centralnej targowicy. Na dzisiejszy targ spędzono: Bydła rogatego rosłego 74 sztuk, Jałownika 28 sztuk, Cieląt 220 sztuk, owiec i kóz 1, Nierogacizny 37 sztuk, Razem 360 sztuk. — Woły płacono po 68—79 kor., krowy po 66—76 kor., buhaje po 79—84 kor., cielęta po 55—63 kor. za 1 cetnar metryczny żywej wagi. — Cielęta za sztukę po 27—40 kor., nierogaciznę chudą po 144—148 kor, za 1 cetnar metryczny rzeźnej wagi. — Sprzedano dla miejscowej konsumcyi bydła rogatego, cieląt i nierogacizny 296 sztuk, na eksport bydła rogatego 40 sztuk, nierogacizny 24 sztuk, pozostało — sztuk.

Wiedeń, dnia 25 lipca. — Na poniedziałkowy targ spędzono bydła rogatego, przeznaczonego na rzeź ogółem 4605 sztuk. W tem było z Galicyi 115 sztuk, z Bukowiny 87 sztuk. — Targ był ożywiony. Ceny poszły w górę. Niesprzedanych pozostało 24 sztuk.

Woły z Galicyi i Bukowiny sprzedano prima: po 00 do 91 koron, secunda po 82 do 90 koron, tertia po 76 do 80 koron, wyjątkowo po 00 koron. Buhai podtuczone, bez różnicy pochodzenia, kupowano po 66 do 78 koron, krowy podtuczone po 58 do 74, bydło chude po 46 do 65 koron. Wszystko licząc za cetnar metr. żywej wagi.

Sprawozdanie z targu nierogacizny nie nadeszło.

Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.
Redaktor odpowiedzialny: *Dr. Jan Paygert.*

OGŁOSZENIA.

Praktykant gospodarczy, z ukończoną w tym roku szkołą rolniczą w Bereźnicy, gruntownie obznajomiony z nowoczesnem mleczarstwem, specyalnie z belgijskim wydojem krów, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia pod: Alfred Mierzwiński, u p. Guniewicza w Podhorcach obok Stryja. 294 2—2

Poszukuje się

rządcę z ukończoną szkołą rolniczą, do prowadzenia gospodarstwa o 1.100 morgach. — Kwalifikacye i warunki podać pod adresem: „Zarząd dóbr Boryszkowce, p. Kozaczówka“. 296 2—2

Kupię buhaja

pełnej krwi Simmenthal, używanego, w wieku do 6 lat — jednym z głównych warunków by był łagodny. — Zgłoszenia do: Zygmunt Mochnacki, Toustoług, p. i t. Tarnopol. 293 2—3

Do siewu

JĘCZMIEŃ ZIMOWY sprzedaje Zarząd dóbr Morawsko, w ilościach od 50 kilogramów wyżej, po cenie 18 koron za 100 kilogramów, wraz z workiem, loco Jarosław. 295 2—3

WĘGIERSKA

PAPRYKA RÓŻOWA Szegedyńska I-a, słodka, pod gwarancyą prawdziwa, uznana za najlepszy gatunek własnego zbioru. 5 koron za 1 kilogram. Wysełka franco za pobraniem, począwszy od 1 kilograma. Inne specyalności: **Słonina wegierska, Salami,** i t. p., jak najtaniej.

ZAKŁAD ROZSEŁKI

wszelkich produktów krajowych

HAUPT A. RUDOLF

Budapeszt VIII. — Ovoda utcza 22.

125 20—52

NAJSTARSZY i największy dom eksportowy w całej monarchii austryacko-węgierskiej; rok założenia 1852; wysyła na żądanie wielki cennik z 1.0 0 ilustracyi **zegarów, wyrobów jubilerskich, towarów z chińskiego srebra, instrumentów muzycznych, przyborów zegarmistrzowskich i optycznych, darmo i opłatnie.**

F. PAMM, Kraków, ul. Zielona 3.

270 7—12

Lokomobili z Młocarnią

POSZUKUJE SIĘ do wypożyczenia w okolicy Bachórza lub Przemyśla. dla wymłócenia kilku wagonów pszenicy odrazu na polu, w pierwszych dniach sierpnia.— Zgłoszenia, z podaniem kosztów i czasu przyjmuje Oddział handlowy c. k. Galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie. 284 3—3

Kilka ślicznych skór

z dzików, wyprawionych, mam na sprzedaż po 16, 18 i 20 kor. Jan Tatarzyn, rymarz. — Dwór Łapszyn, poczta Brzeżany. 280 4—4

KILKA WAGONÓW
---UŻYWANYCH SZYN---
8 kilogramów na 1 metr.
Tanio do oddania.
Zgłoszenia: Biuro Sokołowskiej pod: Szyny, Lwów.
285 3—3

DOSKONAŁE OLIWY

do maszyn rolniczych i wszelakich motorów

oraz

OLEJE CYLINDROWE

dostarcza najtaniej

FABRYKA NAFTY

FIBICHA i STAWIARSKIEGO

W CHORKÓWCE. 234 12—52

Wszelką ilość MLEKA

299 **odbierze w rocznym kontrakcie** 1—5

Mleczarnia PRZEWORSKA

A. Ks. LUBOMIRSKIEGO i St. Hr. MYCIELSKIEGO,— Lwów, Polna 25.

DWA GOBELINY

do sprzedania. — Bliższa wiadomość w Redakcyi *Rolnika.* 215 12—?

Kareta na saniach

tan o do sprzedania. — Bliższa wiadomość w Redakcyi *Rolnika.* 214 8—?

WODOCIĄGI OGRZEWANIA, STUDNIE, POMPY, ŁAZIENKI, MOTORY ropne.

Biuro techniczne — Lwów, Kopernika 15 a.

Reprezentacya w Krakowie: Szewska 23.

CHYLEWSKI, HRUBY i Sp. 34 31—52

Wszelkie urządzenia mechaniczne.

DODATEK do Nr. 31. „ROLNIKA“

z dnia 28. lipca 1905.

Z KOMITETU.

†

Natychmiast po otrzymaniu bolesnej wieści o śmierci ś. p. Ignacego Podlewskiego, przesłał Komitet następujące dwa pisma z wyrazami współczucia:

JWny Radca Dworu
Dr. EDWARD PODLEWSKI
w Czerniłowie mazow.
p. Romanówka.

Na wieść o nagłym i niespodziewanym zgonie ś. p. Ignacego komunikowaną nam dzisiaj, spieszymy przesłać Ci Czigodny Panie, wyrazy głębokiego i serdecznego współczucia.

Przedwczesny cios, który w Twoje ugodził serce, odczuwają wszyscy przyjaciele, znajomi i zawodową pracą ze śp. zmarłym połączeni towarzysze. Ubył bowiem pracownik sumienny i wytrwały, najpiękniejsze dla społeczeństwa rokujący nadzieje, a dzielny przytem obrońca tego ojczystego zagona, na wschodnich naszych kresach. Niech więc ta ziemia, którą tak ukochał będzie mu lekką, a Ciebie Czcigodny Panie wraz z całą rodziną niech Bóg pocieszy w waszym wielkim smutku!

Z wysokiem poważaniem

Skrochowski sekretarz. *Kozłowski* prezes.

Wny Pan
LEON PODLEWSKI
w Czerniłowie mazow.
p. Romanówka.

Przyjmij Wny Panie, wyrazy serdecznego współczucia od nas, jako reprezentacyi wspólnej naszej zawodowej pracy.

Ubywa znowu z grona naszego w sposób nagły, najbliższy Ci krwią i sercem bojownik, na tym ojczystym zagonie. Należy podając sobie ręce, zacieśnić koło, by lukę tak dotkliwą, ile możności zapełnić.

Niech Cię więc Bóg pocieszy Wny Panie i wzmoże Twoje siły, byś przez serdeczną pamięć Tego, któregoś stracił, mógł ze zdwojoną energią, pełnić obowiązki społeczne — za siebie i za Niego.

Z wysokiem poważaniem

Skrochowski sekretarz. *Kozłowski.* prezes.

(*Z Sekcyi rolniczej*).

W sprawie wystawy jęczmienia.

W bieżącym roku w czasie od 30 września do 3 października odbędzie we Wiedniu staraniem tamtejszego c. k. Towarzystwa rolniczego wystawa jęczmienia, której celem jest:

1. Przegląd gatunków jęczmienia w poszczególnych okręgach uprawianego.

2. Poparcie rozwoju uprawy cennych odmian browarniczych za pomocą stosownych pouczeń.

3. Zaznajomienie szerszego ogółu producentów z jakością różnych odmian na podstawie ogłoszenia wyników ich oceny.

4. Określenie ważniejszych punktów w dziedzinie uprawy jęczmienia i zachęcenia do upraw próbnych.

Wystawa powyższa rozpada się na 3 grupy, a mianowicie:

I. Jęczmiona browarniane (z ostatniego zbioru) wedle poszczególnych krajów koronnych i typowych okręgów uprawy.

II. Naukowe środki do uprawy, hodowli i oceny jęczmion się odnoszące.

III. Narzędzia i maszyny (fabryk krajowych i zagranicznych) do uprawy jęczmienia służące.

Wystawione objekta będą przez specyalną komisyę z fachowców złożoną oceniane, przyczem udzielane będą medale państwowe i medale wystawowe c. k. Tow. roln. wiedeńskiego.

Ponieważ udział naszych rolników w powyższej wystawie jest bardzo pożądany, przeto upraszamy P. T. Producentów jęczmienia browarnianego, by pod adresem Komitetu (ul. Karola Ludwika 3) zechcieli przysyłać próbki jęczmion po 15 kg., oraz pęki kłosów z podaniem nazwy gatunku czy odmiany. Próbki te będą przez stacyę doświadczalną zbadane i ocenione, o wyniku oceny każdego z P. T. Producentów bezpłatnie się uwiadomi. Próbki kwalifikujące się jako produkt browarniczy wysłane będą na powyższą wystawę staraniem Komitetu.

Próbki te należy przesłać jaknajprędzej, w każdym razie przed końcem sierpnia r. b.

W sprawie doświadczeń rolniczych. W jesieni bieżącego roku przeprowadza Komitet szereg doświadczeń polowych, a mianowicie:

1. Doświadczenia łąkowe z użyciem różnych nawozów pomocniczych.

2. Doświadczenie z nawożeniem chmielu.

3. Porównawcze uprawy różnych odmian pszenicy Squerehead.

4. Próby aklimatyzacyi owsa ozimego.

Chcący brać udział na koszt Komitetu w powyższych próbach zechcą się zgłosić jaknajprędzej, podając jakość swej gleby, stosunki nawozowe i t. p.

P. T. Producentów wikliny koszykarskiej upraszamy ponownie o podanie swych adresów wraz z wyszczególnieniem wielkości produkcyi, gatunku uprawianej wierzby, oraz przeciętnej ceny miejscowej, zarówno bowiem domy handlowo-przemysłowe krajowe jak i zagraniczne coraz częściej zgłaszają się do nas, prosząc o informacye w tej sprawie.

KRONIKA.

Na Walnem Zebraniu Oddziału brzeżańsko-podhajeckiego c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego, które się odbyło dnia 12 lipca 1905, ustąpił, z powodu skończonego trzechlecia, z urzędu przewodniczącego, p. Longin

Łoboś. Kierownictwo Oddziału zostało tymczasowo poruczone p. Zygmuntowi Lityńskiemu z Siemikowiec (poczta w miejscu).

Na Walnem Zebraniu Oddzialu stanisławowsko-bohorodczańskiego c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego, które się odbyło dnia 14 lipca 1905, po myśli § 18 statutu, wybrani zostali bezwzględną większością głosów, pp.: przew. Mieczysław Brykczyński, właściciel dóbr Zagwóźdz, p. Stanisławów; zastępcą przew. Stanisław Pieniążek, dzierżawca dóbr Meducha, p. Bołszowce; członkami Rady Oddziału: Stanisław Cieński z Wodnik, Władysław hr. Dzieduszycki z Jezupola, Tadeusz Burzyński z Uhrynowa Górnego, Łazarz Winniczuk z Uhrynowa Dolnego, Karol Mencel z Pawełcza. Sekretaryat Oddziału prowadzi nadal p. Władysław Smulski w Stanisławowie (gmach Rady powiatowej).

Dyrekcya Akademii rolniczej w Dublanach podaje do wiadomości, że Wydział krajowy przedłużył termin zamknięcia listy zgłoszeń kandydatów do Akademii, do dnia 15 sierpnia b. r.

Krajowa Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie. Szkoła kształci na samoistnych gospodarzy leśnych teoretycznie i praktycznie. Słuchacze ukończeni mają przywilej do jednorocznej służby wojskowej i zdawania egzaminu państwowego w Namiestnictwie na samoistnych gospodarzy leśnych. Nauka trwa 3 lata. Kurs zaczyna się 1 października, a kończy 31 lipca. Bardzo bogate zbiory, ogród botaniczny własny, las szkolny, ciągłe wycieczki naukowe i ćwiczenia zapoznają słuchaczy gruntownie także z praktyczną stroną wszystkich czynności zawodowych.

Wpisowe wynosi 4 korony, opłata szkolna półrocznie 10 koron. Średnio kosztuje utrzymanie ucznia 60 koron miesięcznie. Liczne stypendya i zasiłki, udzielane słuchaczom niezamożnym a pilnym, już po pierwszym kursie nauki, do wysokości 400 koron rocznie, ułatwiają pobyt we Lwowie.

Warunki przyjęcia: Ukończony 17 rok życia, świadectwo zdrowia, rok praktyki leśnej, ukończona z dobrym postępem co najmniej 4 klasa gimnazyalna lub realna, złożenie egzaminu wstępnego. Przy egzaminie wstępnym wystarczają zasadnicze wiadomości z matematyki, fizyki, zoologii, botaniki, mineralogii, geografii i stylistyki polskiej, w zakresie wyżej wymienionych niższych klas szkół średnich. Kandydaci z ukończoną 6 klasą szkół średnich nie zdają egzaminu wstępnego. Egzamin dojrzałości, złożony w gimnazyum lub szkole realnej, upoważnia do wstąpienia wprost na rok drugi.

Podania o przyjęcie należy wnosić do Dyrekcyi najpóźniej do 20 września 1905 r. Małoletni muszą dołączyć do podania także uwierzytelnione przyzwolenie ojca lub opiekuna.

Wszelkich bliższych wyjaśnień udziela Dyrekcya szkoły lasowej, Lwów, ul. św. Marka 1.

Wystawa drobiu, gołębi i królików odbędzie się w Jarosławiu w dniach 8, 9 i 10 września b. r., pod protektoratem księżnej Jerzowej Czartoryskiej. Prezydyum wystawy składają pp.: Jerzy Turnau, księżniczka Wanda Czartoryska i Józef Dąbrowski.

Przedmioty wystawowe muszą być nadesłane do 7 września opłatnie — odebrane będą 11 września. Szczególny nacisk kładzie Komitet na rasy krajowe i z temiż krzyżowane. Premie stanowią dyplomy, medale i pieniężne nagrody.

Bliższych wyjaśnień udziela sekretaryat Towarzystwa, ul. Zielona l. 116 — względnie Komitet wystawowy.

Austryacka wystawa jęczmienia odbędzie się w Wiedniu od 30 września do 3 października 1905 r., w połączeniu z wystawą maszyn i narzędzi specyalnych. Prezesem wystawy jest br. B. Ehrenfels, sekretarzem prof. Häusler.

Towarzystwo rolnicze w Łomży stoi pod przewodnictwem pp. K. Kisielnickiego z Kolna i T. Woyczyńskiego z Zambrowa — liczy 129 członków.

Wykaz firm, które zawarły umowę co do kontroli nawozowej na rok 1905 z Krajową Stacyą chemiczno-rolniczą w Dublanach, zobowiązujących się zatem do sprzedaży nawozów według norm gwarancyjnych, ustanowionych przez Wydział krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem:

1. Józef Karrach, Lwów, jako przedstawiciel Biura sprzedaży żużli Thomasa w Wiedniu, oraz firmy Thomas-phosphatfabriken w Berlinie.
2. Firma Thomas-phosphatfabriken w Berlinie.
3. Oddział handlowy c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie.
4. Firma E. Bahlsen, Kraków.
5. Związek handlowy dla Kółek Rolniczych w Krakowie.
6. Zarząd Główny Kółek Rolniczych, Lwów.
7. Bank Rolniczy, Lwów.
8. Firma Meilech i M. Pinkas Landau w Gorlicach.

Józef Mikułowski-Pomorski,
kierownik Stacyi chemiczno-rolniczej w Dublanach.

290 3—3

Komunikat krajowego Biura pośrednictwa pracy. Zgłoszenia szukających pracy (w powiatowych Biurach pośrednictwa pracy): Klasa I. *Bochnia:* 2 leśnych; 2 rządców; 3 polowych; 1 pomocnik gospodarczy. — *Brody:* 1 dozorca do gospodarstwa; 1 leśniczy; 2 gajowych; 2 chłopaków do koni; 4 polowych; 1 pasiecznik; 1 do służby lasowej; 2 oficyalistów prywatnych do pomocy przy gospodarstwie; 1 gospodarz lub podleśniczy; 1 ekonom, gorzelnik; 1 zarządca folwarku; 1 leśnik; 2 ekonomów; 1 ekonom lub pisarz ekonomiczny; 2 ekonomów, leśniczych, lub podleśniczych; 1 dozorca do gospodarstwa mlecznego i stajni opasowych. — *Buczacz:* 1 owczarz; 1 pisarz gospodarczy; 1 gajowy. — *Kołomyja:* 2 leśniczych, jeden z egzaminem państwowym, jeden ze szkołą w Bolechowie; 1 gajowy, pobereźnik, dozorca, umie czytać i pisać po polsku, po rusku i trochę po niemiecku; 3 ekonomów praktycznych, świadectwa dobre, według umowy; 3 pisarzy ekonomicznych, według umowy. — *Lwów:* 2 leśniczych; 4 ekonomów; 1 dozorca gospodarski; 1 podleśniczy; 1 gnmienny. — *Łańcut:* 3 pomocników gospodarczych; 2 leśnych; 1 polowy. — *Mościska:* 6 ekonomów, leśnych, żonatych; 2 leśnych, żonatych; 2 karbowych, polowych, żonatych; 1 strzelec, podleśniczy, wysłużony żandarm; 1 pisarz ekonomiczny, ze szkołą rolniczą w Bereżnicy; 1 pisarz gospodarski pomocniczy, bez szkoły rolniczej. — *Tarnobrzeg:* 1 agronom, 18 lat, ze szkołą w Kobiernicy. — *Krajowe Biuro:* 1 ekonom, lat 50, żonaty, bezdzietny, praktyki lat 25, z czego 19 lat na jednej posadzie w dobrach książąt Sapiehów; 1 rządca gospodarczy; 1 leśniczy, żonaty, z egzaminem państwowym, lat 40, praktyka l.t 14. — Klasa IV. *Brody:* 3 ogrodników; 1 pomocnik ogrodniczy; 1 ogrodnik (chłop). — *Kołomyja:* 1 ogrodnik w starszym wieku, do sadu, kwiatów i warzyw, wymagania skromne. — *Lwów:* 4 ogrodników. — *Mościska:* 3 ogrodników, żonatych. — Klasa VI. *Bochnia:* 1 czeladnik kowalski; 1 kowal. — *Kołomyja:* 1 kowal, egzaminowany podkuwacz koni; 1 czeladnik kowalski, według umowy. — *Lwów:* 1 ślusarz. — *Łańcut:* 1 kowal, ślusarz maszynowy. — *Sanok:* 1 ślusarz, 3 korony dziennie. — Klasa VII. *Bochnia:* 1 maszynista. — *Brody:* 1 maszynista, mechanik; 1 do naprawy maszyn na czas żniw; 1 palacz maszynowy; 1 maszynista do maszyn parowych; 1 ślusarz maszynowy. — *Buczacz:* 1 mechanik; 1 palacz maszynowy. — *Kołomyja:* 1 maszynista, wedle umowy; 1 palacz egzaminowany; 1 ślusarz, maszynista. — *Krajowe Biuro:* 1 maszynista do maszyn stałych lub rolniczych, także jako palacz; 1 maszynista, monter, 18 lat praktyki. — *Lwów:* 1 palacz maszynowy. — *Rzeszów:* 1 maszynista. — *Sanok:* 1 maszynista, 150—180 koron miesięcznie. — *Tarnobrzeg:* 1 ślusarz do robót maszynowych. — Klasa XXIII. *Brody:* 1 furman i palacz do maszyny parowej; 9 furmanów; — *Buczacz:* 1 furman. — *Kołomyja:* 4 furmanów, dobre świadectwa, według umowy. — *Lwów:* 5 furmanów. — *Mościska:* 1 furman, żonaty. — Klasa XXIV. *Bochnia:* 1 służący do wszystkiego. — *Brody:* 1 pomocnica szwaczki; 1 pomocnica krawczyni; 7 służących (lokai); 1 zarządczyni do samoistnego gospodarstwa, do księdza lub wdowca; 2 chłopaków do kredensu; 4 stóżów domowych. — *Kołomyja:* 1 lokaj, żonaty, świadectwa bardzo dobre, według umowy; 1 lokajczyk. — *Lwów:* 2 panny do towarzystwa; 5 klucznice. — *Mościska:* 1 lokaj, 20 koron miesięcznie i wikt; 2 lokai, na ordynaryę, lub wikt, pranie i liberya; 2 lokai,

strzelców; 1 stróż, służący, z bardzo dobremi świadectwami, poszukuje obowiązku w mieście, gdzie jest gimnazyum; 1 panna służąca, znająca krawieczyznę i białe szycie. dotychczas nie była w służbie; 1 panna do starszej osoby. — Klasa XXV. *Bochnia*: 7 dozorców; 1 bona lub nauczycielka; 1 bona lub panna do towarzystwa; 1 nauczycielka; 1 pisarz. — *Lwów*: 1 bona; 1 nauczycielka. — *Mościska*: 1 sekretarz, pisarz, ukończył 3 klasę gimnazyalną; 1 przełożony obszaru dworskiego, także pomocnik gospodarski i kancelaryjny. — *Krajowe Biuro*: 1 nauczycielka domowa do nauk początkowych i gry na fortepianie, w mieście lub na wsi. — Klasa XXVI. *Lwów*: 1 uczeń ogrodniczy.

Do dzisiejszego numeru *Rolnika* dołączamy, w myśl uchwały Komitetu, plan i kosztorys budynku stajennego dla 50 krów, opracowany przez znanego specyalistę na polu budownictwa wiejskiego, prof. Konrada Kuphe z Czernichowa, a odznaczony nagrodą konkursową przez Komitet naszego Towarzystwa.

Projekt ten, oparty na podstawie najnowszych zapatrywań, tak w dziedzinie techniki budowlanej jak i gospodarstwa wiejskiego, a przytem opracowany z uwzględnieniem koniecznej oszczędności (zaledwie 22 koron kosztuje 1 metr kwadratowy zabudowanej powierzchni), uznać można za wzór tego rodzaju budowli, mogący tylko, w danych warunkach, ulegać pewnym nieznacznym modyfikacyom.

P. T. Ziemianom, mającym zamiar budować stajnie, polecamy też jak najgoręcej powyższy projekt, w razie zaś koniecznych jego modyfikacyi, radzimy zwrócić się wprost do jego autora, który chętnie służy wszelkimi objaśnieniami

Stan zasiewów z początkiem lipca 1905 r.

(Dokończenie.)

Len: *wyborny*: Brzozów, Horodenka, Jaworów, Kamionka Str., Krakowiec, Lubaczów, Przemyśl, Peczeniżyn, Rudki, Sokal, Stryj, Żydaczów;

dobry: Bełz, Bóbrka, Bołszowce, Brody, Busk, Cieszanów, Dobromil, Gliniany, Gródek, Gwoździec, Halicz, Kopyczyńce, Kosów, Krakowiec, Lwów, Łąka, Mościska, Mosty Wielkie, Niżankowice, Ottynia, Podhajce, Radziechów, Stary Sambor, Sambor, Sanok, Skole, Szczerzec, Turka, Tarnopol, Załoźce, Żółkiew;

średni: Czortków, Kołomyja, Obertyn, Śniatyn, Stryj, Wiśniowczyk;

mierny: Kołomyja;

zły: Tarnopol.

Konopie: *wyborne*: Brody, Brzozów, Busk, Gliniany, Jaworów, Kołomyja, Kopyczyńce, Kamionka Strum., Krakowiec, Przemyśl, Pruchnik, Peczyniżyn, Rymanów, Sokal, Tarnopol;

dobre: Bełz, Bóbrka, Borszczów, Bołszowce, Cieszanów, Chodorów, Dobromil, Gwoździec, Halicz, Horodenka, Kołomyja, Kopyczyńce, Kamionka Strum., Kosów, Kołomyja, Kozowa, Krasne, Krakowiec, Lubaczów, Lwów, Łąka, Łopatyn, Mielnica, Mościska, Mosty Wielkie, Mariampol, Niżankowice, Obertyn, Ottynia, Podhajce, Rudki, Radziechów, Rohatyn, Stary Sambor, Sambor, Sanok, Skole, Śniatyn, Stryj, Szczerzec, Trembowla, Tarnopol, Wiśniowczyk, Zaleszczyki, Załozce, Zbaraż, Żółkiew, Żydaczów;

średnie: Czortków, Gródek, Krakowiec, Lubaczów, Zbaraż.

Kartofle: *wyborne*: Bóbrka, Brody, Brzozów, Cieszanów, Gliniany, Gwoździec, Horodenka, Jaworów, Kołomyja, Kopyczyńce, Krakowiec, Lisko, Lubaczów, Obertyn, Ottynia, Pruchnik, Peczeniżyn, Rymanów, Sambor, Stryj, Tarnopol, Zaleszczyki;

dobre: Bełz, Borszczów, Brzozów, Busk, Czortków, Chodorów, Dobromil, Gliniany, Gródek, Halicz, Kołomyja, Kopyczyńce, Kamionka Strum., Kosów, Kozowa, Krasne, Krakowiec, Lwów, Łąka, Łopatyn, Mościska, Mosty Wielkie, Mariampol, Niżankowice, Przemyśl, Pruchnik, Podhajce, Rudki, Rawa, Radziechów, Rohatyn, Sambor, Sokal, Sanok, Skole, Sądowa Wisznia, Sniatyn, Stryj, Szczerzec, Turka, Trembowla. Tarnopol, Tyśmienica, Wiśniowczyk, Zaleszczyki, Załoźce, Zbaraż, Żółkiew, Żydaczów;

srednie: Bołszowce, Czortków, Dobromil, Gwoździec, Krakowiec, Mielnica, Podhajce, Zbaraż.

Kapusta: *wyborna*: Brody, Gliniany, Gródek, Jaworów, Kołomyja, Krakowiec, Lisko, Pruchnik, Podhajce, Peczyniżyn, Sokal;

dobra: Bełz, Bóbrka, Borszczów, Bołszowce, Cieszanów, Czortków, Chodorów, Dobromil, Gwoździec, Horodenka, Kołomyja, Kopyczyńce, Kamionka Strum., Kozowa, Krakowiec, Lubaczów, Lwów, Łopatyn, Mielnica, Mościska, Mosty Wielkie, Mariampol, Niżankowice, Ottynia, Przemyśl, Pruchnik, Podhajce, Rudki, Rymanów, Sanok, Sądowa Wisznia, Stryj, Tyśmienica, Zaleszczyki, Żółkiew;

średnia: Borszczów, Brzozów, Busk, Halicz, Kopyczyńce, Kamionka Strum., Kosów, Kozowa, Krakowiec, Łąka, Mościska, Niżankowice, Obertyn, Radziechów, Rohatyn, Sambor, Śniatyn, Stryj, Tarnopol, Wiśniowczyk, Załoźce, Zbaraż, Żydaczów;

mierna: Czortków, Krasne, Krakowiec, Skole, Szczerzec, Turka, Tarnopol, Zbaraż, Żydaczów;

zła: Kopyczyńce, Krasne, Tarnopol, Zbaraż.

Uwaga: W niektórych powiatach sądowych w pewnych okolicach jest stan urodzajów zupełnie odmienny, niż w innej okolicy tego samego powiatu, dlatego przychodzą niektóre powiaty sądowe kilkakrotnie.

Rozporządzenia i obwieszczenia władz.

Obwieszczenie. Według rozporządzenia królewsko-węgierskiego Ministerstwa rolnictwa z 10 lipca 1905 L. 55.670 wzbronione jest:

z powodu pomoru świń wprowadzanie świń z powiatów: Bohorodczany, Kosów i Turka do Węgier.

Natomiast wszystkie poprzednie zakazy wprowadzania zwierząt do Węgier z powiatów tu nie wymienionych są zniesione.

Co się podaje do powszechnej wiadomości wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 12 lipca 1905 L. 31.785, w dalszym ciągu obwieszczenia z 4 lipca 1905 L. 96.282 („Gazeta Lwowska“ z 5 lipca 1905 Nr. 150).

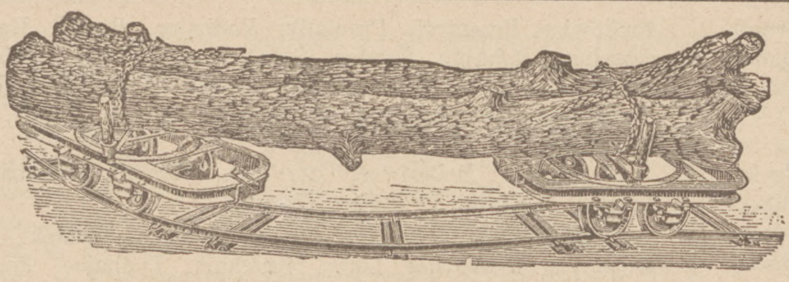
Intendantura I. korpusu armii w Krakowie ogłasza do L. 3739 i 5107 (Tow. gosp. L. 3012), że zakupi drzewo twarde i miękie, dla magazynów w Krakowie, Ołomuńcu, Tarnowie i Tropawie. Odnośne warunki można przejrzeć w biurach Towarzystwa. Taż sama intendantura potrzebuje znaczniejszych ilości żyta, owsa, siana i słomy. Odnośne warunki ogłoszone L. 3669 (do L. 2989 Tow. gospodarskiego).

Magazyn prowiantowy w Przemyślu ogłasza do L. 2610 (L. 3019 Tow. gosp.), że rozprawy dzierżawne na dostawę siana, słomy, drzewa, odbędą się w Przemyślu d. 7-go, w Gródku 14-go, w Jarosławiu 21-go, w Rzeszowie 23-go, w Stryju 11-go sierpnia 1905 r.

Bliższe warunki zawiera ogłoszenie L. 3635 z 15-go lipca 1905 r., intendantury X. korpusu armii.

C. k. Dyrekcya kolei państwowych we Lwowie ogłasza do l. 68567/V, dnia 20 lipca 1905 r. Z dniem 15 lipca b. r., otwiera się w obrębie c. k. Dyrekcyi kolei państwowych w Tryeście, pomiędzy stacyami „S. Pietro in Selva i Canfanaro“, przy kilometrze 86.848 na linii Divacza-Pola przy budce kolejowej L. 56 przystanek osobowy „Gimino“ dla ruchu osobowego i pakunkowego.

Bilety jazdy wydaje się w przystanku. — Ekspedycya pakunków odbywa się za opłatą należytości w stacyi oddawczej.

KOLEJKI WĄZKOTOROWE

do eksploatacyi lasu i torfu, dla cegielń, tartaków, cukrowni, gospodarstw rolnych, przedsiębiorstw budowlanych, itp. 204 17—17

urządża i dostarcza

E. GIEŁDZIŃSKI, Lwów, ul. Jagiellońska l. 3 w gmachu Wiedeńskiego Banku Związkowego.

KUPNO i NAJEM: Lokomotywy — Szyny — Tory przenośne i stałe — Tarcze obrotowe — Wózki rozmaitej konstrukcyi — Rozjazdy — Złożenia osiowe — Koła — Łożyska — Śruby — Lasze — Gwoździe — Progi stalowe, itd.

Nowy i używany materyał, jakoteż części zapasowe, zawsze na składzie. Wynajmuje koleje kompletnie urządzone. Specyalny oddział maszyn i klozetów torfowych. KATALOGI, KOSZTORYSY i RYSUNKI DARMO i OPŁATNIE.

Dobry zarobek boczny dla gospodarzy wiejskich.

Tem hasłem jest

PIASEK JEST ZŁOTEM

jeżeli jest przerobiony z cementem na

cegły, dachówki, płyty na podłogi i ściany, na koryta dla bydła, rury do wodociągów, obramowania studni, i t. d.

Nie ma tańszego i lepszego budulca w mieście i na wsi.

NOWE DOSKONAŁE MASZYNY RĘCZNIE PORUSZANE, mogące być obsłużone przez nieuczonego robotnika — dostarcza

LIPSKI Zakład Cementowy

Dr. GASPARY & Co, MARKRANSTÄDT, b. LEIPZIG.

NADESŁANE PRÓBKI PIASKU (około 5 *kg*) BADAMY BEZPŁATNIE.

CENNIK ILUSTROWANY Nr. 202 ROZSYŁAMY BEZPŁATNIE.

Jeden z naszych zastępców przebywa obecnie w Galicyi, upraszamy więc o zgłoszenie się do nas tych, którzy pragną mieć bezpłatne jego odwiedziny. 32 23—26

Cementowe dachówki są najlepszą ochroną przeciw pożarom.

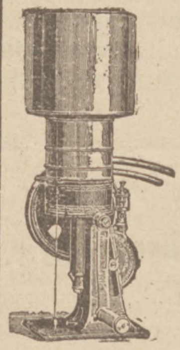
Oryginalne

ALFA-LAVAL

są pod względem trwałości, wydajności i dokładności oddzielania tłuszczu

Separatory

niedoścignione.

Przeszło **pół miliona** w ruchu, odznaczone 600 pierwszymi nagrodami.

Katalogi gratis i franco.

TOWARZYSTWO AKCYJNE

ALFA SEPARATOR

PRAGA WIEDEŃ GRAC

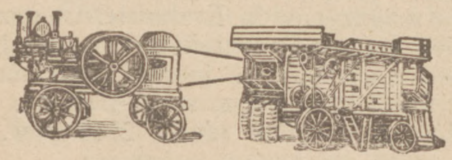
Fabryka pierwszorzędnych maszyn i przyrządów mleczarskich.

Zastępstwo generalne dla Galicyi i Bukowiny:

16 28—52 *S. A. BUBERA SYNOWIE we Lwowie.*

Najkorzystniejsza dla gospodarstw i przemysłu **siła poruszająca**

MOTORY i LOKOMOBILE PETROLINOWE

nadające się także do użycia spirytusu, z patentowanym chłodnikiem powietrza. — Należy się wystrzegać mniej wartościowych naśladownictw. —

Koszta ruchu 4—5 h. za godzinę siły konia.

Urządzenia gazu ssącego wolne od koncesyi, o sile 6—100 koni. Koszta ruchu 2—3 hal. za godzinę siły konia — dostarcza

FABRYKA MOTORÓW i MASZYN

G. BERNHARDTA SYNÓW

Wiedeń — XII/2, Schönbrunnerstr. 173/L. 238, 9—9

Nie powinien u żadnego gospodarza i hodowcy brakować

PURGOL

APTEKARZA ZYGM. THÜRHAUSA.

195 15—26

PROSZEK PRZECZYSZCZAJĄCY dla koni, bydła i innych zwierząt domowych, **przeciw najsilniejszym zaparciom i kolce.** Uznany jako najpewniejszy środek, wywołujący rychłe działanie po zadaniu jednej dawki. ***Cena 10 dawek 1 kor. 80 gr.*** — Jedyna wyrobnia w Aptece w Bursztynie.

Na naukę ogrodnictwa

od 1 sierpnia 1905 r. przyjmie Krajowy Zakład Sadowniczy w Zaleszczykach kilku chłopców. Pierwszeństwo mają ci, którzy przynajmniej rok pracowali w jakimś ogrodzie. 298 1—1

KOSIARKI — GRABIARKI — ŻNIWIARKI — Lokomobile i Motory benzynowe, Siewniki do nawozów sztucznych, oraz **NAWOZY SZTUCZNE i TOMASYNĘ** jak również **WĘGLE** dla lokomobil — dostarczą najtaniej i na dogodne spłaty Dom Handlowy dla rolnictwa i przemysłu we Lwowie, ul. Jagiellońska l. 3. 279 5—6

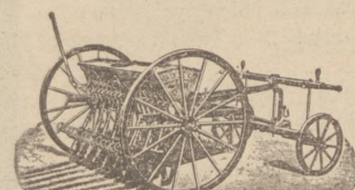
Osoba

utrzymująca z pracy rąk sędziwą matkę i małego brata, nie będąc wstanie zarobić tyle, aby ich wyżywić mogła — uprasza o wsparcie. — Łaskawe datki można składać w redakcyi „Rolnika“.

Na obecny sezon siewny polecają

L. Queller i L. Heller

LWÓW, ul. GRÓDECKA

siewniki rzędowe, szerokorzutne i do koniczyn, wszystkie **najnowszego systemu (kółek przesuwalnych)** — bez kółek zmiennych (Schubrad).

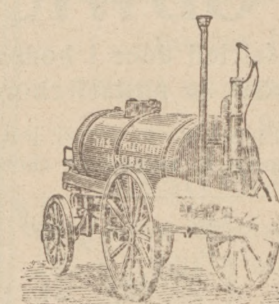
Słynnej fabryki spółki komandytowej „TITANIA", specyalnych fabryk dla wyrobu siewników.

Ceny niższe jak konkurencya, gwarancya pod każdym względem. 164 39—52

CENNIKI, KOSZTORYSY DARMO I OPŁATNIE.

DOSTAWA NATYCHMIASTOWA.

Beczki na gnojówkę, względnie na wodę

z podwójnie cynkowanej blachy stalowej, o 4—25 hektolitrów pojemności, wraz z odpowiednimi wozami. Godne polecenia dla domen, właścicieli dóbr, gmin, straży ogniowych, miast, szpitali. itp.

Bardzo praktyczne pompy do zanurzania w wodę, zapomocą których wygodnie i szybko można beczki napełniać.

Rozpryskiwacze do gnojówki z kutego żelaza z gumowem uszczelnieniem. 123 10—26

Poleca:

JÓZEF KLEMENT

specyalna Fabryka beczek na gnojówkę, względnie na wodę

HROBCE-RAUDNICE.

Myszy polne mogą być doszczętnie zniszczone tylko wolnymi od trucizny, jedynie pewnymi pigułkami **FUCHSOL.** — W 1 kilogramie Fuchsolu jest około 10.000 pigułek zawartych, 1 kilogram wystarcza zatem na 8.000 do 10.000 m^2, by wszystkie myszy polne wytępić.

1 klg. Fuchsolu dla myszy polnych 3 korony. Przy odbiorze 5 do 50 klg. jeden klg. 2·50 koron, 100 klg. 200 koron.

Dla myszy polnych cała doza 5 koron, pół dozy 3 korony. — Dla szczurów cała doza 8 koron, pół dozy 4·50 koron.

C. k. Zarząd dóbr Holics pisze: Donoszę panu, że myszy polne, po użyciu Fuchsolu, w przeciągu pół godziny wyginęły.

Krzich, m. p., c. k. radca gospodarczy.

Wielka ilość szczurów została przez Fuchsol zniszczoną, co dotąd nie udawało się przy stosowaniu innych środków.

C. k. Komenda szkoły kadeckiej. *Sermont*, m. p., c. k. Oberst.

Z całem zadowoleniem donosimy, że nasze nadzieje wytępienia myszy polnych Fuchsolem, zostały przewyższone. Możemy pański preparat polecić każdemu jako niezrównany.

33 25—40 Zarząd dóbr Karola Stummera, Oslawan.

CHEMICZNE LABORATORYUM „FUCHSOL"

S. FUCHS i Sp. Wiedeń VII, Mariahilferstrasse l. 38.

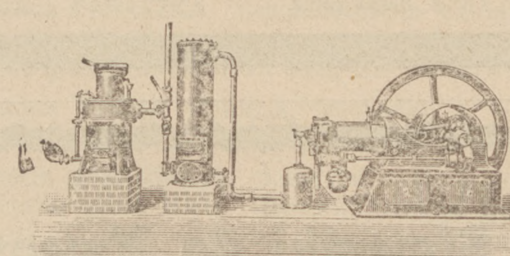
OGÓŁEM NA SIŁĘ WYŻEJ 80.000 KONI

--URZĄDZEŃ GAZU SSĄCEGO--

NASZEGO SYSTEMU W RUCHU.

Koszta opału na wytworzenie efektualnej siły 1 konia na godzinę od 0·8 grosza, wyżej.

Najwyższe zużytkowanie materyału opałowego.

Najmniejsze zużycie węgla.

KAROL KREJCAR, zastępca firmy LANGEN & WOLF

LWÓW, Jabłonowskich l. 2. 269 4—26

W hali aukcyjnej pasaż Mikolascha we Lwowie, do sprzedania akwarela Fałata, przedstawiająca dwie głowy z Singapore. — Cena 150 koron. 115 20—20

Inżynier LEONARD NITSCH i Spółka, Kraków, ul. Kolejowa l. 18.

projektują i wykonują: 139 21—52

WODOCIĄGI DLA MIAST, GMIN, FOLWARKÓW, FABRYK, OGRODÓW, GMACHÓW PUBLICZNYCH, DOMÓW PRYWATNYCH, itd.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. — Wiercenie studzien. — Ustawianie pomp. — Instalacye domowe z klozetami, łazienkami, itd.

CENTRALNE OGRZEWANIE WSZELKICH SYSTEMÓW i WENTYLACYE. — ŁAŹNIE. — MECHANICZNE PRALNIE, SUSZARNIE, itd.

Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

OBWIESZCZENIE.

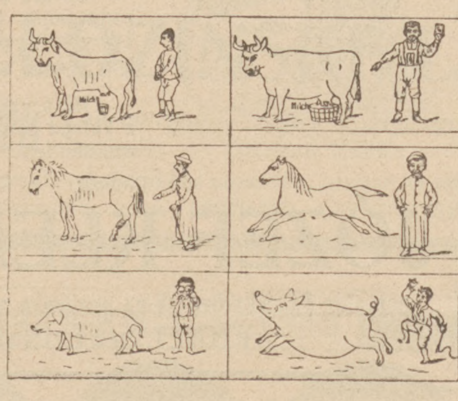
Ważne dla gospodarzy, właścicieli dóbr i hodowców, chcących bydło swe uchronić przed pewną zgubą i zarazą, która obecnie w postaci choroby kości grasuje, a na którą wiele bydła ginie.

Okólniki c. k. Namiestnictwa piszą, iż powodem tej zarazy jest zeszłoroczna posucha, która spowodowała brak soli pożywnych w paszy. By temu zapobiedz, a **zapobiedz można w początkach choroby,** zadaje się bydłu 3 razy dziennie do pokarmu 2—3 łyżki na sztukę:

krowom „Vaccin“

koniom „Equin“

nierogaciźnie „Suilin“

15 puszek kosztuje 9 koron franco,

5 kilogramów w worku, bez puszek, 4 korony,

50 kilogramów w worku, koleją, 25 koron,

100 kilogramów w worku, koleją, 35 koron.

Są to jedynie skuteczne preparaty przeciw tej słabości, zestawione i wypróbowane przez pierwszych weterynarzy, a wytworzone w pierwszej austryackiej Fabryce dla środków weterynaryjnych i spożywczych dla bydła

264 4—24

nadw. arcyks. dostawcy

MR. TADEUSZA PARASKOWICZA W GUTENSTEIN POD WIEDNIEM.

Środki te są w użyciu w cesarskich stadninach i stajniach arcyksiążęcych i w pierwszych wzorowych gospodarstwach z nadzwyczajnym i pewnym skutkiem.

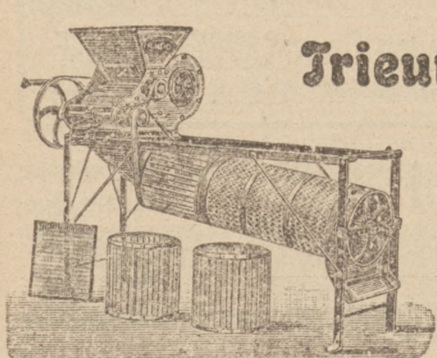
Do nabycia w pierwszorzędnych aptekach, ale tylko pod nazwiskiem *„Vaccin“, „Equin“, „Suilin“ Paraskowicza.* — Zresztą należy zamawiać pod powyżej podanym adresem. — Zamówienia uskutecznia się odwrotną pocztą.

Tysiące podziękowań i świadectw od pierwszych fachowców. — Pierwsze nagrody z Paryża, Londynu, Pragi, Nicei, Berlina, Ostendy, i t. d. Paryż juror.

Siewniki do Nawozów Sztucznych „Westfalia“

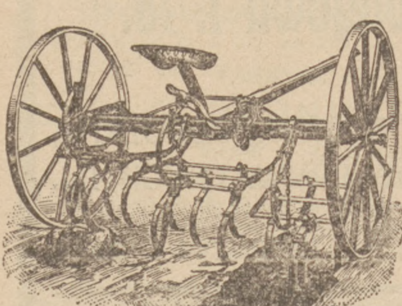
292 2—6

Trieury do czyszczenia zboża, Heida

MŁYNKI i WIALNIE BRACI RÖBER

PŁUGI wielo-skibowe systemu LAACKE, patent VENTZKI i SACKA

Znakomite KULTYWATORY oryginalne amerykańskie i Ventzkiego „Greif“

Kartoflarki „Ideal“

oraz wszelkie inne maszyny najnowszej i wypróbowanej konstrukcyi, poleca

SYNDYKAT TOWARZYSTW ROLNICZYCH w KRAKOWIE, PLAC MATEJKI I. 1.

Adres dla telegramów: ŚRENIAWA-LWÓW.

MARKA OCHRONNA

FABRYKA MASZYN i ODLEWNIA

Księcia A. LUBOMIRSKIEGO

Lwów-Podzamcze, ul. św. Marcina 11.

wykonywa wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

1. Urządzenia, rekonstrukcye i reperacye gorzelń, browarów, młynów, tartaków, cegielń i innych zakładów przemysłowych.
2. Transmisye według najnowszych typów.
3. Kotły parowe, konstrukcye żelazne, rezerwoary i t. p. roboty kotlarskie.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadesłanych modeli.

Telefon Nr. 559.

126a 17—26

291 2—7

Pod jesienne zasiewy

jest

Mączka żużlowa THOMASA

Stern Marke

najlepszym i najtańszym nawozem fosforowym pod wszelkie uprawiane rośliny. Czem wyższa zawartość mączki, tem taniej wypada 1 kilogram prc. kwasu fosforowego, ponieważ koszta przewozu mączki wysoko- i nisko-procentowej są równe. Prócz tego ręczy mączka wysoko-procentowa za fabrykat bez zarzutu, podczas gdy mączka o zbyt niskiej zawartości, jest często falsyfikatem.

Baczność na znak „GWIAZDA“

JENERALNY REPREZENTANT

Fabryki Fosfatów THOMASA

W BERLINIE

JÓZEF KARRACH, Lwów, Jagiellońska l. 22

Cenniki i objaśnienia darmo i opłatnie.

ADAM OŻAROWSKI w Strzałkach

poczta i stacya kolei Bóbrka

POLECA DO SIEWU JESIENNEGO WYPRÓBOWANE, DORODNE I PEWNE

NASIONA ZBÓŻ OZIMYCH

tak chowu własnego, jakoteż reprodukcye znakomitych hodowców zagranicznych.

Żyto PETKUS, odmiana długokłosa nr. 8, drugi zbiór po oryginalnym, najplenniejsza i najpewniejsza odmiana ze wszystkich odmian żyta, istniejących w środkowej Europie.

Żyto GRUNWALD, chowu własnego, o olbrzymiej słomie i bardzo długich kłosach, na grunta żyzne, przepuszczalne, znakomita odmiana, pochodzi ze skrzyżowania pyłku żyta „Petkus“ sorta nr. 7, na życie „Wysoko Litewskiem“.

Pszenica GHIRKA BASTARDKA, chowu własnego, ogólnie znana i ceniona, na grunta mokre i nieprzepuszczalne jedyna pewna odmiana, w gospodarstwie tutejszem przewyższyła w przecięciu trzyletnien o 20 procent wszystkie inne uprawiane tu odmiany pszenicy.

Pszenica GHIRKA BASTARDKA, selekcya z roku 1902 i lat następnych, pochodzi z poprzedniej, prawie zupełnie na rdzę nie wrażliwa, i nie wylegająca.

Pszenica PARASŻKA, uszlachetniona chłopska ostka, ziarno prześliczne, na najgorszych glebach ogromne plony wydaje, na rdzę nie wrażliwa.

Pszenica TRYUMF PODOLA, pochodzi z Niemiercza, znakomita ostka na żyzne i przepuszczalne gleby.

Pszenica DAŃKOWSKA, pochodzi z Niemiercza, prześliczna gółka biała, dojrzewa o dwa tygodnie później jak inne odmiany, na rdzę prawie zupełnie nie wrażliwa i trudno wylegająca.

Pszenica JAGIENKA, chowu własnego, gółka, o wielkiej słomie i długich kłosach, ziarno żółte, na żyzne gleby znakomita.

Pszenica MOLLD'S REED PROFILIC, czerwona gółka, na glebach żyznych, w kulturze, wydaje olbrzymie plony, i zastępuje wymarzającą u nas „Square Head“.

Cena o 4 korony wyższa nad notowania lwowskie w dniu zamówienia. — Pszenica „selekcya“ 24 koron. — Używane worki po 50 groszy. — Odstawa do stacyi Bóbrka gratis.

Zamówienia przyjmuje się tylko do 20 sierpnia; późniejsze nie mogą być bezwarunkowo uwzględnione.

Zwracam uwagę P. T. Rolników, że ziarno żyta tego roku nie jest tak dorodne, jak roku ubiegłego; w razie słotnych żniw zastrzegam się, że wszystkich ziarn zrosłych centryfuga Kaysera nie odbiera, i najgrubsze pozostawia.

Wreszcie zaznaczam, że wszystkie szlachetne odmiany pszenicy zarażają się łatwo śniecią, jeżeli śnieć jest w gruncie, dlatego, choć nigdy jeszcze śnieci nie miałem, dołączam do pszenicy doskonałą i pewną, a łatwą w użyciu bajcę przeciw śnieci, po cenie własnych kosztów, 25 groszy na korzec pszenicy.

297 1—3

Zdania rolników o siewniku rzędowym „MOSONI DRILL“:

Psary, dnia 22/6 1905.

Z kupionego siewnika „Mosoni Drill“ z fabryki E. Kühnego jestem zupełnie zadowolony, gdyż odznacza się ta nowa konstrukcya od wielu innych przez regularność wysiewu i nadawanie się dla wszelkich gatunków zbóż. Z tego przekonania polecam fabrykę tę każdemu gospodarzowi,

Meilech Breitbart.

Jako długoletni gospodarz i zwolennik wszelkich maszyn, na zapytanie z dnia 9/4 co do siewników rzędowych E. Kühnego „Mosoni Drill“ oświadczam, że jako gospodarz na dwóch folwarkach objętości 700 morgów wystarczały dla mnie całkowicie dwa siewniki 13 i 19 rzędowe. Co do zalet takowych, oświadczam, że przeszły wszelkie znane mi systemy. Lekkość nadzwyczajna, dokładny wysiew każdego gatunku zboża, zacząwszy od koniczyny, rzepaku, lnianki, marchwi, do grochu, buraków, bobu, nadzwyczaj dokładnie wysiewa żądaną ilość. Regulowanie ilości wysiewu jest bardzo uproszczone, nastawianie tłoków radełkowych co do zmiany zboża jest bardzo lekkie i praktyczne. Do pociągu 13 rzędowego używałem parę koni, do 19 rzędowego 3 konie. Mogę każdemu gospodarzowi sumiennie go polecić.

Stefan Rosnkiewicz.

Wróblik Król. 11/6 1904.

Na odnośne zapytanie Pańskie donoszę, iż mój siewnik rzędowy „Mosoni Drill“ E. Kühnego, wcale mię zadowala.

J. Abrahamowicz.

Koniuszki, 12/6 1905.

Siewnik rzędowy Kühnego sieje nadzwyczajnie regularnie bez względu czy po górach, czy z góry, czy konie szybciej lub wolnej idą. Sieję nawet takowym bobik grubszego gatunku.

Nagelberg.

Na zapytanie z dnia 9/6 donoszę, iż z siewnika „Mosoni Drill“ jestem zadowolony. *Tadeusz Matecki.*

Księżyna p. Tłuste, dn. 14 czerwca 1905.

Oświadczam niniejszem, że z siewnika rzędowego „Mosoni Drill“ E. Kühnego jestem zupełnie zadowolony i wyrażam tym sposobem moje podziękowanie. *I. Mann.*

Holitrady Górne. 22 czerwca, 1905.

Siewnika rzędowego „Mosoni Drill“ E. Kühnego używam przez pięć lat, jestem z niego zupełnie zadowolony pod każdym względem. W okolicy jest kilka siewników z tej fabryki i są one uznane jako najlepsze, i mogę każdemu z Panów, którzy tylko używają siewników, polecić „Mosoni Drill“ E. Kühnego, a jestem pewny, że nikt się nie zawiedzie.

Stanisław Waleryan Ostrowski.

Bryń, dnia 14/6 1805.

Mam przyjemność donieść firmie, że z sprowadzonego zeszłego roku siewnika rzędowego „Mosoni Drill“ E. Kühnego jestem jak najzupełniej zadowolony. Przez co czuję się zobowiązany wyrazić firmie najwyższe uznanie i dzięki, oraz tę firmę przy każdej sposobności każdemu polecam.

Breine Gersten.

Kosieniec, 20 czerwca 1905.

Siewnik rzędowy „Mosoni Drill“ wyrobu E. Kühnego — sprowadzony za pośrednictwem Panów — odpowiada wszelkim wymogom — tak pod względem dokładności siewu — czy to na znaczniejszych pochyłościach, czy na równym polu — regulowanie ilości wysiewu łatwe i dokładne, używam go przez lat trzy z zupełnem zadowoleniem. *Adolf Ebenberger.*

Myców, 12/6 1905,

W odpowiedzi na szac. kartę z 9/6 905 przyjemnie mi donieść WPanom, że z rzędowego siewnika „Mosoni Drill“ E. Kühnego, który w tym roku kupiliśmy za pośrednictwem Domu dla Ziemian, jesteśmy zupełnie zadowoleni. *Werner.*

Kosiarki Mc. Cormicka

dostały się do poezyi. — Nieznajomy autor przysełа nam z Suchowoli śliczną fotografię pracujących kosiarzy, i drugą, przedstawiającą kosiarkę w robocie. Obie fotografie to prawdziwe arcydzieła sztuki amatorskiej. Karta z fotografiami zaopatrzona w taki dopisek:

Tak to dawniej się męczono,
Źle i drogo kosą koszono.
Jak Dom dla Ziemian sprowadził nam Cormicka,
Człek odpoczywa, a koń sobie bryka!

Suchowola, 21 czerwca 1905.

Wdzięczni łaskawemu Autorowi za życzliwy anonim, zapewniamy Go, że tylko zakupując wiązałkę Mc. Cormicka, dozna większego jeszcze zdumienia, i przekona się sam o słuszności zapatrywania rolników całego świata, że Mc. Cormick należy do dobroczyńców ludzkości.

Czas zamawiać kosiarki i żniwiarki!

Wyłączną reprezentacyę Kosiarek, Żniwiarek, Żniwiarko-wiązałek Mc. CORMICKA i PLANO posiada w Galicyi DOM DLA ZIEMIAN

Lwów, Kraków, Czerniowce, Stanisławów, Rzeszów, Tarnopol.

CENY:

		Mc. Cormick	Plano
KOSIARKA	kor.	450	400
ŻNIWIARKA	„	620	600
ŻNIWIARKO-WIĄZAŁKA	„	1.200	1.200
TOCZYDŁO	kor.	50	40
WÓZEK TRANSPORTOWY	„	60	60
TRAGARZ SNOPÓW	„	40	—

Z drukarni „POLONIA“ — Lwów, ul. Trzeciego Maja l. 11.